

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs: 500 fr. per jaar

Postcheckrekening Nr 3185.22

Beheer en Redactie: Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

Kritische beschouwingen over de wet van 30 april 1958, betreffende de wederzijdse rechten en plichten der echtgenoten

door Prof. Em. P.M. ORBAN(*)
Staflhouder der Balie van Dendermonde

It is often more important that the law should be certain, than that it should be perfect.
GELDART, Elements of English Law, blz. 17.

Het ligt niet in mijn bedoeling U hedennamiddag een overzicht te geven van de talrijke nieuwe bepalingen van de wet van 30 april 1958 over de wederzijdse plichten en rechten der echtgenoten.

Vele voortreffelijke studiën zijn hierover reeds verschenen in onze verschillende vakkundige tijdschriften. Ik meen te mogen beweren dat zij tot nog toe alleen tot tegenstrijdige besluiten en verwarring hebben geleid (1).

Het is alleen mijn inzicht, op het gevaar af als een pro-domo-pleiter te worden aangezien, U de beweegredenen uiteen te zetten die er mij toe brachten — tijdens de discussie van die wet — een standpunt te verdedigen dat regelrecht indruiste tegen de eensgezindheid die ook bij mijne politieke vrienden werd betoond. Ik word daartoe aangemoedigd door het feit dat vele juristen sindsdien hebben ingezien dat vooralsnog de resultaten welke men — *in schijn* tenminste — en daarover zal ik verder spreken — beoogde, niet werden bereikt.

Laat mij dan duidelijkheidshalve bij het begin van mijn betoog aflijnen wat ik U zou willen zeggen.

Ik zou willen aantonen:

1) Dat deze wet slechts oogverblindend is en in feite — behoudens niet te betwisten verbeteringen gebracht aan de wet van 20 juni 1932, maar die slechts onrechtstreeks verband houden met het principe der rechtsbekwaamheid — bitter weinig aan de bestaande toestanden heeft veranderd.

2) Dat naar mijn opvatting deze wet met te veel overhaasting, en wat erger is — en het schijnt mij niet te boud dit te beweren — uit louter politieke berekening werd gestemd.

3) Ten slotte zou ik willen wijzen op de noodlottige gevolgen die deze wet onvermijdelijk zal hebben ten

aanzien van het bepalen van onze toekomstige huwelijksvermogenstelsels en de stabiliteit onzer familiale instellingen.

* * *

Men kan lang theoretiseren over de oorzaken waardoor men in de loop der geschiedenis de rechtsonbekwaamheid der gehuwde vrouw heeft trachten te verantwoorden.

Beudant heeft naar mijn oordeel op de meest concrete wijze samengevat wat daarover dient gezegd: « l'incapacité de la femme n'est établie ni dans son » seul intérêt ni au nom de la seule autorité maritale, mais dans l'intérêt de la famille en général, » dans l'intérêt de l'avenir de la famille, dont le mari » dans l'état actuel de nos mœurs a la responsabilité » (2).

Dit werd geschreven meer dan vijftig jaar geleden en kan thans nog dienen als leidraad voor diegenen die over de omvang van de rechtsbekwaamheid der gehuwde vrouw moeten beslissen.

En dit leidt ons tot een eerste conclusie: Ieder rechtgeaard jurist zal akkoord gaan om te wensen dat rechtsgelijkheid der gehuwde vrouw met haar man zou worden verwezenlijkt, deze gelijkheid zijnde alleen beperkt door de noodzakelijkheid de familie zelf niet in het gedrang te brengen.

In die mate zijn wij geloof ik allen « feminist » tot het uiterste.

En wij kunnen dan ook de reactie begrijpen die zich van af de 19^e eeuw heeft afgetekend tegen sommige opvattingen van de ontwerpers van het Burgerlijk Wetboek.

Om te beseffen dat er werkelijk vooruitgang is gemaakt in de ideologische opvattingen betreffende de verhoudingen tussen echtgenoten, weze hier slechts herinnerd aan de opvatting van Bonaparte toen hij als eerste consul verklaarde: « La nature a fait de

(*) Voordracht gehouden op zaterdag 22 oktober 1960 op de Conferentie der Jonge Balie te Mechelen.

» nos femmes nos esclaves. Le mari a le droit de dire » à sa femme: Madame vous ne sortirez pas, vous » n'irez pas à la comédie; Madame vous ne verrez » pas telle personne c.à.d. Madame vous m'apparte- » nez corps et âme.»

En toen hij twintig jaar later — wanneer hem nochtans op St. Helena tijd tot bezinning was gegund — hierover sprak was het om tot deze afschuwelijke verklaring te komen: «La femme est donnée à » l'homme pour qu'elle fasse des enfants. Elle est donc » sa propriété comme l'arbre à fruits est celle du » jardinier»! (3)

De wijziging in de gedachtenkoers en het bereiken van gezonder opvattingen is niet zo vlug gekomen als men had mogen verwachten. Het volstaat er op te wijzen in welke bewoordingen het Hof van Beroep te Brussel in 1888 meende de eis te moeten verwerpen van Mej. Marie Popelin, de eerste Belgische vrouw die het heeft aangedurfd aanspraak te maken op haar inschrijving in de Advokatenorde.

Het was allerminst een betuiging van galanterie: «La nature particulière de la femme, la faiblesse » relative de sa constitution, la réserve inhérente à » son sexe, la protection qui lui est nécessaire, sa » mission spéciale dans l'humanité, l'absence de forces » et des aptitudes nécessaires aux luttes et aux fati- » gues du barreau, ne permettent pas d'accueillir sa » requête.»

In het advies van het openbaar ministerie wordt gezegd: «Disons le en toute sincérité, le jour où la » femme entrera dans l'Ordre, l'Ordre des Avocats » aura cessé d'exister» (4).

De ervaring heeft ons meer zin gegeven voor beminnelijkheid, sinds in 1925 de toegankelijkheid van de vrouwen tot de Balie werd aanvaard.

In de ontwikkeling der reacties ging de Franse commissie tot herziening van het Burgerlijk Wetboek rond de jaren 1910 zover, dat zij volgende tekst had voorgesteld — en dit op initiatief van twee leden der Franse Academie, Paul Hervieu en Marcel Prevost — om het oorspronkelijke artikel 212 te vervangen: «Les époux se doivent mutuellement amour, fidélité, secours et assistance!!» (5)

De eisen die in de laatste jaren door de partijangers van de ontvoogding van de gehuwde vrouw werden vooropgesteld zijn, dit moet worden toegegeven, veel ernstiger van aard.

De bedoeling — van het wetsontwerp, U weet het — was aanvankelijk tweërlei: enerzijds werd beoogd aan de gehuwde vrouw volledige rechtsgelijkheid te verzekeren, en anderzijds de huwelijksvermogensstelsels aan dit nieuwe regime van rechtsbekwaamheid aan te passen. Deze tweevoudige bedoeling blijkt reeds overduidelijk uit de uiteenzetting van de beweegredenen die het ontwerp voorafgaat en waarin de minister van Justitie verklaart: «De speciale commissie in » 1948 door de toenmalige minister van Justitie, de » heer Srtuyte opgericht, kreeg als opdracht enerzijds, » de wettelijke beschikkingen te herzien betreffende » de wederzijdse rechten en plichten der echtgenoten, » waaraan het parlement reeds door de wet van 20 » juli 1932 belangrijke wijzigingen had gebracht, en » anderzijds, de huwelijksvermogensstelsels in overeen- » stemming te brengen met de beginselen die zij zou » vooropstellen inzake die wederzijdse rechten en » plichten.»

Gezien de moeilijkheden die in verband met deze aanpassing waren opgerezen, besliste de Senaat op voorstel van de heer minister van Justitie het ontwerp te splitsen en voorlopig alleen tot de behandeling over te gaan van het regelen der rechten en plichten van de echtgenoten.

Dit was de valstrik en de drie partijen zijn er, de enen vrijwillig, de anderen op al te naïve wijze ingelopen. Zij die destijds het ontwerp hadden onderzocht, hadden nochtans gewaarschuwd tegen dergelijke splitsing die voor gevolg had het ontwerp te ontzenuwen en de praktische gevolgen ervan te vernietigen. En eerst en vooral de speciale commissie zelf. Wij lezen in haar verslag: «Toute modification essentielle des » dispositions relatives à la capacité des époux doit » de toute évidence aller de pair avec une refonte » des régimes matrimoniaux. En effet tant que de- » meureront en vigueur les dispositions qui régissent » actuellement le régime matrimonial légal, la pleine » capacité juridique qui pourrait être reconnue en » principe à l'épouse demeurerait sans effet pra- » tique.»

De Raad van State had in dezelfde zin geadviseerd: «Indien het van een theoretisch standpunt » uit mogelijk is van nu af de schikkingen te onder- » zoeken met betrekking tot de wederzijdse rechten » en plichten der echtgenoten, terwijl men het onder- » zoek der hervormingen van de huwelijksvermogen- » stelsels zou uitstellen, bestaat er nochtans tussen die » twee onderwerpen zulk nauw verband, dat de rege- » ling ervan gelijktijdig moet geschieden opdat de » nieuwe wetteksten terzelfdertijd in voege zouden » komen.»

En er was ook nog de Bestendige Raad voor wetgeving: «Consacrer la capacité civile de la femme » mariée sans modifier ou tout au moins aménager » les régimes matrimoniaux serait faire oeuvre théo- » rique et pratiquement parlant illusoire.»

Men zou derhalve moeilijk durven beweren dat het parlement niet werd gewaarschuwd tegen de zin- delige onderneming die werd op touw gezet.

De meest ernstige van die waarschuwingen kwam echter vanwege iemand die ideologisch in een ander kamp staat dan ikzelf, maar waarvan de wetenschap- pelijke autoriteit en de intellectuele rechtschapenheid door alle juristen in België wordt gewaardeerd. Prof. De Page, die het ontwerp had ontleend in die merk- waardige studie die als inleiding geldt tot het tiende boekdeel van zijn «Traité de droit civil», had niet geaarzeld onomwonden zijn mening te zeggen en de onoprechtheid te doen uitschijnen van diegenen die durf- den te beweren dat door de stemming ervan de vrouw nu uiteindelijk de volledige gelijkheid zou verkrijgen.

«C'est précisément parceque nous n'entendons pas » faire injure à la femme en admettant de croire » qu'elle ne poursuit que la satisfaction platonique » d'une capacité purement illusoire; c'est parceque » nous n'entendons pas commettre à son égard l'abo- » minable tromperie qui consisterait à favoriser ses » revendications relativement à la capacité civile, » tout en nous réjouissant secrètement que rien ne » sera changé en fait si l'on garde habilement le » silence sur les régimes matrimoniaux, c'est pour » ces raisons que nous défendons ici la solution de » la séparation de biens. Toute autre solution sera » inévitablement boiteuse» (6).

Evenwel en met die oprechtheid waaraan eenieder hulde brengt als men spreekt over Prof. De Page, voegt hij er onmiddellijk aan toe: «Il y a le fait » que les régimes de communauté sont chez nous tra- » ditionnels et le droit ne se détache jamais de l'his- » toire.»

Deze bemerkingen van Prof. De Page zijn van het grootste belang en wij zullen er op terugkomen wan- neer wij binnen enkele ogenblikken zekere gevolgen zullen onderzoeken van de thans in voege zijnde wet van 30 april 1958.

Maar van nu af dringt zich volgende vaststelling op :

De regering en het Parlement waren ervan verwittigd

1) dat zonder de herziening en aanpassing van de huwelijksstelsels de wet een dode letter zou blijven,

2) dat men om logisch te blijven met het principe der volledige rechtsbekwaamheid er geen andere uitweg meer overbleef dan de aanvaarding als gemeenrechtelijk stelsel van het regime der scheiding van goederen, tenzij men bereid zou worden gevonden te aanvaarden wat De Page noemt « une solution boiteuse ».

En vermits ik hier ongeveer sta tegenover diegenen die de wet hebben gestemd, zoals het openbaar ministerie tegenover een beklagde, moet ik hieruit besluiten dat men gehandeld heeft bij gebrek aan doorzicht of met *voorbodachten rade*.

Ten andere, zowel in het verslag van de Senaat als in de redevoering van Minister Lilar vinden wij de bekentenis van het gemis aan doelmatigheid der voorgestelde teksten :

« J'entends répéter », aldus de minister, « et l'ex- » posé des motifs du projet du gouvernement le re- » connaît, que la nouvelle capacité de la femme ma- » riée serait *limitée* » — er zijn in de taal die een minister spreekt van die euphemismen waarvan wij de juiste betekenis begrijpen — « si celle-ci conti- » nuerait à être soumise aux dispositions actuelles en » matière de contrat de mariage, la réforme de cette » seconde partie du code devant donner au principe » que le projet vous propose son entière efficacité. »

In de loop der debatten werd herhaaldelijk het precedent van de Franse wetgeving van 1938 en 1942 — waardoor de vrouw ook volledig rechtsbekwaam wordt verklaard — ingeroepen : daar ook, zegde de minister, heeft men de kwestie der rechtsbekwaamheid en die der huwelijksvermogensstelsels ontkoppeld.

Men heeft er zich echter wel voor gewacht te gewagen van het vernietigend oordeel dat de meest gezaghebbende civilisten in Frankrijk hebben geveld in verband met de ondoelmatigheid der twee hervormingen van 1938 en 1942.

Ik citeer : de gebroeders Mazeaud (Parijs), Marty en Raynaud (Toulouse), Boulanger (Parijs).

In de tweede editie van het VIIIe deel van Le *Traité pratique de droit civil*, verschenen in 1957, van de hand van Prof. Boulanger, schrijft hij :

« Par calcul politique, et tout en sachant pertinem- » ment qu'il ne donnait qu'une satisfaction illusoire » aux revendications féministes, le Sénat refusa d'ap- » porter le moindre changement à la réglementation » des régimes matrimoniaux. Une facheuse incohé- » rence avait ainsi été introduite dans le Code Civil : » au titre du mariage il était déclaré que la femme » a le plein exercice de sa capacité civile — art. 215 — ; » au titre du contrat de mariage et des droits res- » pectifs des époux subsistaient tous les textes fondés » sur la notion d'incapacité » (7).

En dit is nu juist de tegenstrijdigheid die de Belgische Wetgever van 1958 in de wet heeft behouden daar waar het nieuwe art. 214 bepaalt : « Het huwelijks wijzigd de burgerlijke bekwaamheid van de echtgenoten niet — m.a.w. de gehuwde vrouw blijft rechtsbekwaam — behalve in geval van toepassing van art. 476 — dit betreft de minderjarige gehuwde vrouw — en « *onder voorbehoud van de bevoegdheden aan de echtgenoten toegekend door titel V Boek III — m.a.w. het huwelijkskontraat en de wederzijdse rechten der echtgenoten* ».

Mogen wij hieruit niet afleiden dat de jongste Franse wetgeving niet als précédent maar veeleer

als een waarschuwing had moeten worden beschouwd door de Minister van Justitie en ook door het Parlement ?

* * *

Wij beschikken nog over onvoldoende rechtspraak over het grondprobleem door de wet gesteld, ik bedoel de weerslag op het beginsel der rechtsbekwaamheid van de tot hiertoe schier niet gewijzigde beschikkingen betreffende de huwelijksvermogensstelsels.

Een ruime rechtsliteratuur heeft zich sinds 1958 ontwikkeld waarvan men de volledige opsomming kan vinden in de zeer uitgebreide studie van de heren Baeteman en Lauwers.

Wij citeren hier graag in het bijzonder de bijdragen van Prof. Delva en Prof. Dekkers in het *Rechtskundig Weekblad* (9).

Zeer ophefmakend is ook geweest de bijdrage van de heer Rutsaert, raadsheer bij het Hof van Cassatie, verschenen in « *Journal des Tribunaux* » onder de suggestieve titel : « La destruction de la famille par le Droit ».

Een naar mijn bescheiden mening zeer gewaagde stelling werd onlangs verdedigd in het werk van Dubru.

Uitgaande van de bepaling van het nieuw art. 214, waarin zoals ik het reeds zegde, het principe wordt gesteld dat de vrouw ook na haar huwelijk rechtsbekwaam blijft « onder voorbehoud van de bevoegdheden die aan de echtgenoten worden toegekend door de bepalingen betreffende de huwelijksstelsels » en klaarblijkelijk heeft hij hier voor ogen de artikelen 1421 en 1428 van het B.W. die aan de man het recht van beheer geven niet alleen over de goederen der gemeenschap, maar ook over de eigen goederen zijner vrouw — en deze artikelen werden niet opgeheven — meent deze auteur dat voortaan zal mogen afgeweken worden van artikel 1421 (voor het beheer van de eigen goederen van de vrouw stelt zich de vraag niet want algemeen wordt aangenomen dat artikel 1428 niet van openbare orde is) vermits door de afschaffing van het beginsel dat de man hoofd van het gezin is, artikel 1421 niet meer van openbare orde is.

Hij schrijft woordelijk : « Nous n'hésitons pas à » conclure également à l'abrogation de la prohibition » de déroger aux droits qui appartiennent au mari, » chef de la communauté. Cette abrogation enlève le » caractère d'ordre public à l'art. 1421 du C.C. qui » reste en vigueur encore qu'affecté cependant par la » loi du 30 avril 1958 à un autre égard savoir la » nature juridique des pouvoirs qu'il confère au » mari » m.a.w. artikel 1421 is niet meer van openbare orde.

Dergelijke interpretatie is niet alleen gewaagd op zichzelf, want elke stilzwijgende afschaffing vooral van een wetsbepaling die van openbare orde is, moet steunen op een duidelijk blijkend inzicht van de wetgever ; « volonté non exprimée mais certaine » zegt De Page. Maar zij wordt ook formeel tegengesproken door de besprekingen die de wet zijn voorafgegaan.

Wanneer men kennis neemt van de parlementaire bescheiden die de wet voorafgaan, en van de discussies waartoe zij zowel in de Senaat als in de Kamer heeft aanleiding gegeven, dan mag men met zekerheid beweren dat, behoudens de bepaling van artikel 1538 B.W. waardoor de toestemming werd vereist voor de verkoop van onroerende goed toebehorende aan de *bij huwelijkskontraat* van goederen gescheiden vrouw — geen enkel artikel betreffende de huwelijksvermogensstelsels werd afgeschaft. Sindsdien heeft de wet van 22 juni 1959 ook de vrouw *rechterlijk* van goederen gescheiden toegelaten haar onroerend goed, zonder tussenkomst van haar man te verkopen.

De heer Baeteman — die blijkbaar een warme voorstander is van de wet — maar toch toegeeft dat zij nog maar een gedeeltelijke hervorming is, op zichzelf echter van groot belang, onderzoekt in de loop van zijn ongetwijfeld zeer merkwaardig betoog, de invloed van de verschillende huwelijksstelsels op de bekwaamheid van de gehuwde vrouw.

Voor wat betreft de huwelijksgoederen-stelsels met contract — en dit betekende voor 1957 (de laatste statistiek die mij bekend is) 17.600 huwelijken met contractuele gemeenschap, tegenover 5.035 contracten van goederenscheiding — geeft de heer Baeteman toe dat in feite er niet veel is veranderd, zelfs niet voor wat de eigen goederen betreft. Maar toch wil hij bewijzen — qui nimis probat — dat zelfs in dit geval de wet heilzaam zal zijn.

Om de volle eigendom — aldus de heer Baeteman — van een eigen goed te vervreemden of te bezwaren zal de gehuwde vrouw de toestemming van haar man nodig hebben. Noteren wij hier — zo voegt hij er aan toe — dat het karakter van de tussenkomst van de man veranderd is: hij magtigd geen onbekwame meer maar stemt enkel toe overeenkomstig de machten hem toegekend en dit voor zover de gemeenschap er bij betrokken is. Hoe het nu ook wordt uitgelegd, de vrouw mag in het stelsel der gemeenschap ook sinds de nieuwe wet haar eigen onroerend goed niet verkopen zonder tussenkomst van haar man.

* * *

Wij komen aldus tot het besluit van dit eerste gedeelte. Met professor Grandich kunnen wij zeggen: « La loi a abouti à un geste théorique » en wij onderschrijven de conclusie van Professor Delva: « De wet » betekent alleen voor de vrouw een morele voldoening... het is te betreuren dat onze wetgever de wet van 30 april 1958 heeft gestemd, los van een aangepaste hervorming van ons huwelijksvermogenrecht... want praktisch wordt niets verwezenlijkt, » als men aan de vrouw volledige rechtsbekwaamheid heeft verzekerd, zonder haar terzelfdertijd goederen toe te wijzen die haar verbintenissen waarborgen. » Integendeel, de wetgever heeft grote rechtsonzekerheid geschapen die zo spoedig mogelijk ongedaan moet worden gemaakt » (13).

* * *

De vraag die ik thans zeer vrijmoedig wens te beantwoorden, is de volgende: Waarom heeft de wetgever aldus gehandeld? Waarom heeft hij met een overhaasting die velen op dit ogenblik betreuren een wet gestemd die alleen in schijn verwezenlijkt wat zij beoogde: ik bedoel de volledige rechtsbekwaamheid van de gehuwde vrouw?

Ik heb niet gearzeld daaromtrent ook aan mijn politieke vrienden mijn mening te zeggen tijdens de discussie van de wet. Voor onze politieke tegenstrevers die in november 1957 de linkse coalitie vormden was deze wet hoofdzakelijk de voorbereiding van een uitstekend kiesplatform ten aanzien van, vooral van de grotere helft van het kiezerskorps.

Hoe mooi zou het niet zijn in de kiescampagne te kunnen uitbazuinen dat nu eindelijk door het initiatief van de linkse partijen de gehuwde vrouw haar volledige zelfstandigheid had veroverd.

Ik geef grif toe dat vooruitzichten van die aard mijn eigen vrienden in een uiterst moeilijke toestand hebben geplaatst. En dit moge dan ook gelden als verzachtende omstandigheid. Ik blijf nochtans de mening toegedaan dat men om louter partijpolitieke

berekeningen of politiek opbod, nooit essentiële beginselen moet opofferen. Een van die beginselen is ongetwijfeld de stabiliteit der familiale instelling en van het huwelijk in het bijzonder en die stabiliteit eist dat aan de familie een leiding zou blijven verzekerd.

Men heeft het in de wet zo verre gedreven, ondanks alle waarschuwingen het begrip gezinshoofd, dat nochtans uitdrukkelijk werd behouden in de Duitse, de Zwitserse en Italiaanse wetgeving, in de Franse van 1938 en 1942, alsmede in de Nederlandse van 1956 — eenvoudig uit te schakelen onder voorwendsel dat dit begrip vanzelfsprekend was vermits aan de man de aanduiding van de gemeenschappelijke woonst werd overgelaten.

Men had moeten denken aan het woord van Talleyrand: « Si cela va sans dire, cela va mieux encore » en le disant ».

« Men heeft ook uit het oog verloren de waarschuwing van Prof. De Page: « On a dit que toute » association suppose l'égalité de droits des associés » et qu'il doit en être de même dans cette association » „sui generis” que constitue le mariage. Rien n'est » plus faux, précisément parceque le mariage est une » association „sui generis” et qu'on ne peut y réaliser » l'égalité de droit absolue entre associés qu'en » modifiant sa nature même, en la transformant en » „Union libre” » (14).

Wat men ook moge denken over de noodzakelijkheid aan de gehuwde vrouw meer zelfstandigheid en vooral meer waarborgen te geven tegenover het wanbeheer van haar echtgenoot — ik zal de allerlaatste zijn om daarvan de noodzakelijkheid te betwisten — het kan niet worden tegengesproken dat wanneer men de oplossing van dit probleem wil zoeken in de afschaffing van het leidend element der familiegeenootschap, men onvermijdelijk moet komen tot de verzwakking van het gezin. « Il faut » zegt De Page, « tenir compte du mariage ou l'abolir ».

Het schijnt mij onbetwistbaar dat tijdens de discussie dezer wet de hogere zedelijke belangen werden prijsgegeven ten bate van politieke belangen, en dit beginnen velen in te zien nu het te laat is.

* * *

De vraag rijst nu echter — en zij is van belang — wat gaat men ons voorstellen wanneer in een nabije toekomst wellicht de noodzakelijke aanpassing van de huwelijksvermogenstelsels zal ter sprake komen.

En daar ligt nu juist het grote gevaar dat schuilt achter de beginselen die de wet van 30 april 1958 heeft vooropgesteld.

Op de vraag die hem desomtrent tijdens de discussie werd gesteld, heeft de minister van Justitie ontwijkend geantwoord: « Wij zullen zien » zo verklaarde hij « wat de Raad van State die op dit ogenblik (einde 1957) het tweede gedeelte van het wetsontwerp onderzoekt, ons zal voorstellen. »

Dit was een zeer dubbelzinnig antwoord; inderdaad, eenieder wist sinds lang dat het systeem van rechtsbekwaamheid zoals het in de wet is bepaald, onvermijdelijk is met het tegenwoordige stelsel van gemeenrecht de gemeenschap van roerende goederen en aanwinsten.

Waarom heeft men dus a priori, zonder het advies van de Raad van State af te wachten, stelling genomen tegen het behoud, niet alleen van de bestaande toestand, maar praktisch tegen elk stelsel dat de goederen-gemeenschap zoals we deze traditioneel begrijpen, tot grondslag heeft?

Het antwoord ligt voor de hand: men heeft het Parlement voor een voldongen feit willen stellen omdat terecht werd gevreesd dat het door de Commissie in overweging genomen stelsel — van deelname in de aanwinsten — het stelsel der Scandinafse wetgeving dat door het voorstel van Mw Ciselet sinds 1947 werd vooropgesteld — niet zou worden aanvaard, tenzij men het voorafgaandelijk omzeggens noodzakelijk had gemaakt en onafwendbaar.

De verwerping van dit stelsel zou immers veel moeilijker worden eens dat men het principe der volledige rechtsbekwaamheid in de wet had neergeschreven, vermits dit beginsel het behoud van het tegenwoordig gemeenrechtelijk stelsel — de gemeenschap van roerende goederen en aanwinsten — en zelfs het stelsel der gemeenschap van aanwinsten zoals het thans bestaat, uitsluit.

Het is eerst en vooral buiten discussie dat het stelsel der gemeenschap — met zijn verschillende schakeringen — beantwoordt aan de traditionele opvatting van onze bevolking. De statistiek voor het jaar 1957 die ik reeds vermeldde moge — zonder dat het nodig is mijn betoog met verdere statistieken te beladen — daarvan als bewijs gelden.

Welnu, het zal een der grootste verdiensten blijven van een rechtschapen jurist zoals Prof. De Page, te hebben aangetoond dat dit traditioneel stelsel van goederen-gemeenschap onverenigbaar is met een volledige rechtsbekwaamheid aan de vrouw toegekend.

« Il est inutile de se leurrer d'avantage sur la » portée de l'évolution actuelle et sur ses conséquences. En cherchant à se libérer de la puissance » maritale, en cherchant à faire reconnaître sa pleine » capacité civile, la femme moderne entend secouer » le joug et conquérir sa personnalité. Cette indépendance » dance doit trouver sa contrepartie normale dans le » domaine des biens, des régimes matrimoniaux; elle » ne s'accommode que des régimes qui déjà dans ce » domaine consacrent précisément l'idéal d'indépendance » dance entre époux: les régimes de séparation de » biens: précisons même, le régime de séparation des » biens. » (15)

En dat is nu juist het tragische van de geschiedenis. Men kan niet meer achteruit... men moet noodzakelijkerwijze tegen de traditie in de goederen-gemeenschap als gemeenterechtelijk stelsel door een regime van goederen-scheiding onder een of andere vorm vervangen. Tenzij men de moed zou hebben weer af te breken wat men zo roekeloos in 1958 heeft opgebouwd zonder zich te verzekeren dat de grondvesten stevig genoeg waren om de last van het nieuwe gebouw te torsen. Daaraan valt echter praktisch niet te denken — non si torna indietro!

Hier rijst nochtans een opwerping die men ontegensprekelijk kan naar voren brengen, en die mij noopt tot een digressie.

In Nederland werd door de wet van 14 juni 1956 in voege getreden op 1-1-1957 overgegaan tot opheffing van de handelingsonbekwaamheid van de gehuwde vrouw. Onze Nooderburen hebben er zich wel voor gewacht dit probleem los te maken van dit van de hervorming der huwelijksstelsels. Zij zijn logisch gebleven.

Evenmin zijn zij bezweken aan de bekoring het aloude beginsel te verloochenen dat de man het hoofd is der echtvereniging. Moge het dan ook blijken uit de besprekingen dat in artikel 159 der wet aan dit beginsel slechts de betekenis wordt gehecht van « een nudum praeceptum »: Het is er toch blijven staan.

Hoe wordt nu in Nederland het wettelijk goederen-

stelsel geregeld? En wie heeft het bestuur van de goederen? Artikel 174 voorziet dat bij ontstentenis aan andere huwelijksvoorwaarden en van af de voltrekking van het huwelijk *algehele gemeenschap* van goederen bestaat, waarvan deel uitmaken wat de baten betreft, alle tegenwoordige en toekomstige goederen der echtgenoten met uitzondering van die goederen welke zij bij erfrecht of schenking slechts hebben verkregen onder voorwaarde dat zij buiten de gemeenschap zouden blijven.

Vallen ten laste van de gemeenschap: alle schulden van ieder der echtgenoten en deze schulden zijn derhalve verhaalbaar op de gemeenschap. Dit is een eerste gevolg van de volledige gelijkstelling van man en vrouw.

Nu komt echter de grote moeilijkheid. De Nederlanders hebben een poging gedaan om deze cirkelquadratuur op te lossen en hebben getracht te bewijzen dat het stelsel der algehele gemeenschap in tegenstrijd met de mening van De Page, verenigbaar is met de volledige gelijkheid tussen man en vrouw.

In dit opzicht bemerkt Prof. Pitlo van de Universiteit van Amsterdam niet zonder een grijntje humor in een artikel dat hij onlangs publiceerde in het Duitse tijdschrift « Ehe und Familie »: In 1953 zegt hij, werden door de Nederlandse Regering twee vragen gesteld:

1) Moet de algemene goederengemeenschap als gemeenterechtelijk stelsel worden behouden?

2) Moet de gehuwde vrouw volledige rechtsbekwaamheid verkrijgen?

Beide vragen werden met overwegende meerderheid bevestigend beantwoord.

Het Parlement, voegt hij er aan toe, waarin het percentage van juristen sedert de laatste wereldoorlog gering is, had aldus opdracht gekregen de cirkelquadratuur te ontdekken.

Ik citeer hier nu letterlijk het artikel 177 der wet van 14 juni 1956. « De goederen der gemeenschap staan onder het bestuur (terloops weze hier vermeld dat in de terminologie van de wet zulks betekent niet alleen het beheer maar ook het *beschikkingsrecht*) van de echtgenoot, van wiens zijde zij in de gemeenschap zijn gevallen (tenzij, gaat het artikel voort, andere overeenkomst.)

Het is de verwezenlijking van die dubbele grondgedachte door de Leidse Prof. Van Oven, in 1956 Minister van Justitie geworden, « dat men bij de regeling der gemeenschap dient uit te gaan van de aansprakelijkheid der gemene goederen voor de verbintenissen der vrouw, uit welken hoofde ook, op gelijke voet als die van de man, terwijl het beschikkingsrecht over die goederen zal toekomen aan diegene der echtelieden die het goed voor de gemeenschap heeft verkregen ».

Dit leidt ons tot de volgende conclusie: de echtgenoten A en B bezitten een villa die zij niet zelf bewonen maar die uitsluitend dient tot verhuring. Het onroerend goed — het gebouw en de grond — komt van de man, de meubilering van de vrouw. De man mag de villa vervreemden en de vrouw mag de meubelen verkopen. Zonderlinge gemeenschap voorwaarde, die onder een tweevoudig bestuur komt te staan — twee kapiteins op één schip — of zoals Prof. Pitlo schrijft: twee kapiteins op twee schepen — en men moet een goede dosis zelfzekerheid bezitten om te verklaren, zoals de toenmalige minister van Justitie van Nederland het tijdens de besprekingen heeft gedaan: « Het blijft een rasechte achttien-karaatsgemeenschap ».

Wat er ook van zij, het notariaat eist in Nederland ook nu nog voor elke verhandeling van onroerende

goederen het handteken van de man en van de vrouw: twee onbekwamen in plaats van één.

Onder de vele kritieken tegen de wet gericht wil ik hier alleen verder verwijzen naar die van Prof. De Groodt van de Rechtsfaculteit van Leiden (16).

Ik weersta echter niet aan het genoegen U tevens lezing te geven van een uittreksel van een artikel verschenen in het weekblad voor Privaatrecht, Notaris-amt en Registratie, onder de titel: *Notariële angst*. « Waarin bestaat nu onze angst? De notaris moet zich bij het transport overtuigen van de bevoegdheid van de vervreemder. Wanneer deze in gemeenschap van goederen is gehuwd, moet hij onderzoeken of de vervreemder het bestur over het te vervreemden onroerend goed heeft. Dat is dus het geval, wanneer hetzelfde van zijn zijde in de gemeenschap is gevallen. Wanneer aan deze eis voldaan blijkt, dan komt de angstvraag: zou er niet een overeenkomst tussen de echtgenoten zijn, waarbij is afgeweken van de wettelijke hoofdregel? Moet de notaris dit onderzoeken? Ja, zeggen talrijke stemmen uit de praktijk, neen zeggen onze theoretische informateurs. Waarom zegt de praktijk ja? Niet op grond van het feit, dat men het betoog van de andere zijde ondeugdelijk acht, maar op grond van de angst, dat de rechtspraak zal beslissen dat onderzoek wel vereist zal zijn. Zodra de Hoge Raad zou uitspreken, dat onze angst ongegrond is, dat dus dit onderzoek niet vereist is, zouden we met een zucht van verlichting dit arrest volgen en het beslist niet onjuist achten (of zouden we het arrest niet volgen uit angst, dat de Hoge Raad nog eens van mening zou kunnen veranderen?) (17).

Sprak een andere medewerker van dit zelfde weekblad onlangs ook niet van de « Handelsonbekwaamheid van de gehuwde man »?

Ik verzoek U nochtans, Mevrouwen en Mijne Heren, hieruit het besluit niet te trekken dat ik voorstander ben van het behoud ne varietur van de artikelen 1421 en 1428 van ons Wetboek. Maar onder voorbehoud van de voor de vrouw ruimst mogelijke waarborgen blijf ik voorstander van de eenheid van het beleid in het huisgezin, tenzij voor diegenen die uitdrukkelijk hun voorkeur verlenen aan een stelsel van scheiding van goederen en ik deel de zienswijze van De Page, waar hij beweert dat alleen dit stelsel *logisch* verenigbaar is met de volledige rechtsbekwaamheid van de gehuwde vrouw.

* * *

En nu stellen wij nog eens de vraag: Wat zal men ons voorstellen om te trachten het beginsel der volledige rechtsbekwaamheid der gehuwde vrouw — van nu af door de wet van 30 april 1958 aanvaard — in overeenstemming te brengen met de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek betreffende de huwelijksvermogenstelsels?

De vraag komt hierop neer: wat zal voortaan het gemeenrechtelijk stelsel zijn indien de aanstaande echtgenoten zonder huwelijkskontraakt huwen? Inderdaad, niemand heeft er ooit aan gedacht de vrijheid van keuze van een of ander stelsel af te schaffen.

Indien wij logisch doordenken dan is het antwoord: de scheiding van goederen. Alleen dit stelsel is, zoals De Page het heeft betoogd, verenigbaar met het principe der volledige rechtsbekwaamheid van de gehuwde vrouw. Elk der echtgenoten beschikt hier over het beheer en de beschikking van zijn eigen vermogen.

Hoe logisch dit stelsel ook voorkomt, geven alle juristen zich rekenschap dat het praktisch niet door

te voeren is, omdat zulks in strijd zou zijn met eeuwenoude tradities in dit land, voortspruitende uit het gewoonterecht en ook met de afgetekende praktijk. Bij herhaling verwijs ik hier naar de bestaande statistieken.

Sedert enkele jaren heeft natuurlijkerwijze het probleem dat wij hier onderzoeken de aandacht gaande gemaakt van de Belgische juristen en het is dus niet zonder belang op zeer beknopte wijze de conclusies te schetsen tot dewelke de meest gezaghebbende onder hen waren gekomen.

In 1935 reeds heeft de vereniging der oud-studenten van de rechtsgelerde faculteit van Leuven, op verslag van de heren professoren Van Dievoet en Thuybaert, thans deken dezer faculteit, zich uitgesproken voor het behoud van de wettelijke gemeenschap; het is het regime der kleine vermogens en het schijnt dus best verenigbaar met onze hedendaagse democratische opvattingen.

Wij komen hier niet terug op de gedachtengang uiteengezet door Prof. De Page. Wij weten reeds dat hij, zoals ten andere ook Prof. Bagniet gewezen Rector te Brussel, *principieel* voorstander is van de scheiding van goederen.

In 1953 heeft het Congres der Notarissen van Frankrijk — gehouden te Biarritz — het stelsel van de gemeenschap der aanwinsten (*communauté réduite aux acquêts*), voorgesteld.

Dit stelsel wordt ook thans nog verdedigd door de meest gezaghebbenden der Franse specialisten, o.m. door Prof. Boulanger van de Rechtsfaculteit van Parijs, die onlangs het eerste deel van zijn bijdrage over de huwelijksvermogenstelsels heeft laten verschijnen in de nieuwe uitgave van *Le traité pratique*, van Planiol en Ripert (18).

Ik heb reeds gewag gemaakt van de speciale commissie in 1948 door de minister van Justitie samengesteld en waarvan het advies tot grondslag heeft gediend van de wet van 30 april 1958 en ook van de ontworpen wijzigingen der huwelijksvermogenstelsels. Deze commissie was de mening toegedaan dat het stelsel van deelname in de aanwinsten (het zogenaamde Scandinafse stelsel) wel in onze wetgeving mocht worden ingeleid, maar heeft de vraag onbeantwoord gelaten of dit stelsel *aan de keuze van de belanghebbenden zou worden aangeboden* met behoud der gemeenschap voor diegenen die geen huwelijkskontraakt maken, ofwel of het als gemeenrechtelijk stelsel zou worden opgedrongen.

Aan het vierde boekdeel van « *Le traité du droit civil* » in 1959 verschenen en omgewerkt door Prof. Boulanger, ontleen ik de volgende inlichting: « La » commission de revision du code civil a établi un » avant projet qui, après avoir été communiqué pour » avis au cours et tribunaux, aux Facultés de droit, » aux Barreaux et au conseil supérieur du Notariat a » été révisé avec le concours des représentants des » commissions de la Justice de l'Assemblée Nationale » et du Sénat. L'innovation majeure consisterait à » substituer le régime de la communauté réduite aux » acquêts, comme régime légal à la communauté des » meubles et acquêts et à restreindre les pouvoirs » d'administration du mari sur les biens communs en » exigeant le concours de la femme pour les actes les » plus importants. Une réglementation légale serait » donnée au régime de la participation aux acquêts. » Le régime dotal serait d'autrepart supprimé: seules » seraient admises, sous certaines conditions, des » clauses d'inaliénabilité, ou d'aliénabilité à charge de » remploi frappant les biens donnés aux époux dans » le contrat de mariage. » (19).

Men zou dus mogen zeggen dat er, om het zeer gematigd uit te drukken, veel verscheidenheid is in de opvatting der juristen.

Wij weten echter sinds enkele weken bepaald wat men bij ons in het schild voert. In het advies van de Raad van State dat nog niet werd gepubliceerd, wordt naar wij door een uiteenzetting van de minister van Justitie, de heer Merchiers, hebben vernomen, het stelsel van Mevrouw Ciselet in haar eerste voorstel van 1947 onder tekst gebracht — het systeem van aandeel in de aanwinsten — ook nog genaamd «le régime de la communauté différée» ingegeven door de Scandinafse wetgeving — als gemeenrechtelijk stelsel in overweging genomen en dit dwingt ons om te besluiten hierover enige nadere bepaling te geven (20).

Indien ik er niet in slagen kan U over dit stelsel een duidelijk beeld te geven, roep ik al dadelijk ter verontschuldiging in, de mening van De Page, die schrijft: «Quel est ce système? Il est assez difficile» de le préciser exactement car il s'agit incontestable-ment d'un système propre spécifique.»

Een eerste vraag is deze: Hoe is in die Scandinafse wetgeving het vermogen der echtgenoten samengesteld?

Elk der echtgenoten heeft persoonlijke goederen enerzijds en aanwinsten of huwelijksgoederen anderzijds.

A. De persoonlijke goederen zijn:

1) Alles wat als dusdanig wordt bestempeld in het huwelijkskontraat en alle roerende of onroerende zaken die op het ogenblik van het huwelijk eigendom zijn van een der echtgenoten.

2) Alle goederen, roerende en onroerende die de echtgenoten staande het huwelijk verkrijgen, hetzij door schenking, erfenis of testament, ten ware het tegenovergestelde ware bedongen in de akte waardoor zulke goederen worden overgemaakt.

3) De goederen tijdens het huwelijk mits wederbelegging van eigen gelden verworven.

B. Matrimoniale goederen of aanwinsten (acquêts) zijn:

1) De goederen waarvan het persoonlijk karakter niet is bewezen.

2) Alles wat de gehuwden zich gedurende het huwelijk, hetzij gezamenlijk hetzij afzonderlijk, aanschaffen.

3) De spaargelden van elke echtgenoot alsmede de inkomsten van hun eigen goederen.

De moeilijkheid begint echter wanneer men gaat spreken van het beheer der goederen.

Men zegt ons dat elk der echtgenoten zijn eigen goederen beheert, hetzij deze behoren tot de categorie der eigen of persoonlijke goederen, hetzij tot de categorie der huwelijksgoederen (biens matrimoniaux).

Met voorbehoud nochtans van hetgeen volgt:

1) Onroerende huwelijksgoederen (acquêts immobiliers) mogen slechts verkocht worden of bezwaard met hypotheek mits toestemming van beide echtgenoten.

2) Toestemming van beide echtgenoten is bovendien vereist voor schenkingen onder levenden van roerende huwelijksgoederen (acquêts mobiliers).

3) Huisraad (meubles meublants) mag, indien het tot de categorie der huwelijksgoederen behoort, slechts bij onderlinge toestemming worden vervreemd.

Alle konflikten die het goederen-beheer aangaan zullen voortaan aan de rechtbanken kunnen worden onderworpen. Meer en meer wordt het huwelijk aldus een soort «ménage à trois», de derde echtgenoot steeds optredende als scheidsrechter! Een gezaghebbend professor in Kerkelijk recht schreef hierover in

het Vde jaarboek van het Vlaams Rechtsgenootschap: «Hierin ligt naar onze mening het gevaar, de aanslag» op het huwelijk. De wig die reeds in het huwelijk» gedreven was is nu geworden tot een institutioneel» beslagleggen op de leiding van het gezin.»

Nu komt echter het wondere van heel de geschiedenis. Bij de ontbinding van het huwelijk om welke reden het ook weze of na uitspraak van de scheiding van lijf en goederen, begint de gemeenschap van al de huwelijksgoederen, en deze worden alsdan onderling in gelijke mate verdeeld. Vandaar de naam van «Communauté différée».

Wij kunnen hier geen vergelijkende beschouwingen geven over dit stelsel, maar enkel onderlijnen dat het veel gelijkenis vertoont met de gemeenschap beperkt tot de aanwinsten zoals wij die van oudsher hebben gekend, met dit essentieel verschil nochtans dat de man de gemeenschappelijke goederen in een «communauté d'acquêts» beheert terwijl in het nieuwe systeem — participation aux acquêts of communauté différée, ieder der echtgenoten zowel zijn eigen als zijn patrimoniale goederen of aanwinsten beheert zonder er nochtans in vele gevallen alleen over te mogen beschikken.

Na nogmaals te hebben gewezen op het feit dat het stelsel dat men thans wil opdringen onmogelijk kan worden herleid tot de grondopvattingen die wij ons eigen hebben gemaakt betreffende de huwelijksstelsels, besluit De Page met deze beschouwing: «Nous nous» trompons peut être mais tout cela démontre combien» malgré tout, toute construction juridique suppose» nécessairement à sa base des principes, c.a.d. une» conception fondamentale claire.»

In een artikel dat in 1946 verscheen in le Journal des Tribunaux, onderzocht onze betreurde collega René Piret de vraag welk regiem van huwelijksvermogenstelsel in de toekomst als gemeenrechtelijk stelsel zou moeten worden aanvaard. Volgens hem is slechts aarzeling mogelijk tussen de *gemeenschap van roerende goederen en aanwinsten* (communauté de meubles et acquêts) art. 1393 B.W. en de *gemeenschap van aanwinsten* (communauté réduite aux acquêts). Hij sprak zich onomwonden uit zoals trouwens de professoren Van Dievoet en Thuysbaert het sinds 1936 hadden gedaan ten voordele van het thans in voege zijnde wettelijk stelsel (21). Sindsdien echter zijn, althans in politieke middens andere gedachten en zienswijzen naar voorgekomen.

Ik meen dat de keuze voor het bepalen van een gemeenrechtelijk stelsel zal gaan tussen de gemeenschap van goederen, zoals zij thans bestaat, ofwel beperkt tot de gemeenschap van aanwinsten enerzijds en anderzijds het systeem voorgesteld door de Raad van State.

Volgens Prof. Boulanger — die het probleem natuurlijkerwijze beschouwt van het standpunt uit de Franse rechtsleer en vooral voor ogen heeft gehad de verslagen van de Commissie voor herziening van het B.W. — valt er alleen nog te kiezen tussen het regime van gemeenschap van aanwinsten en dit van deelneming of participatie in de aanwinst. (Wetsvoorstel Ciselet en voorstel van de Raad van State).

Met scherpzinnigheid heeft hij er op gewezen dat de strekking om de vrouw deelachtig te maken in het beheer der gemeenschappelijke goederen, in tegenstrijd is met de volledige emancipatie van de gehuwde vrouw. «Dans l'organisation de la communauté l'émancipation» de la femme mariée se traduit par la mise en commun des pouvoirs entre le mari et la femme, et le» résultat pratique est clair il y a en définitive deux» incapables au lieu d'un.» (22)

Wat er ook van zij, heeft de commissie van herziening van het B.W. zoals wij het reeds hebben aangeduid, zich in Frankrijk sinds 1950 uitgesproken tegen het regime dat thans door onze Raad van State schijnt te worden voorgesteld om de voorkeur te geven aan de gemeenschap beperkt tot de aanwinsten als gemeenrechtelijk stelsel, hetgeen dan ook na een zeer grondig en technisch onderzoek door Prof. Boulanger gedaan en dat ik hier niet in bijzonderheden kan uiteenzetten, zijn goedkeuring meedraagt.

« Le régime de la *participation aux acquêts* » — voorgesteld door onze Raad van State — aldus zijn besluit « est jugé peu souhaitable en raison de sa » brutale nouveauté. Importé de l'étranger » voegt hij erbij « ce régime n'a pas encore bénéficié d'une application pratique qui suggérerait sans doute des mises » au point et des aménagements. Il serait à la fois » opportun et prudent qu'il devint au préalable un » régime conventionnel » (23).

Deze conclusie strookt grotendeels met die welke enkele jaren geleden reeds door de Commissie Struye werd aanvaard.

Zou het dan niet vermetel en gevaarlijk zijn ons van nu af een regime te willen opdringen dat afwijkt van een in ons land sinds eeuwen gevestigde traditie.

In de nabije toekomst zullen wij vernemen of de Belgische Wetgever zich tot die vermetelheid zal laten bewegen, ofwel de wijze vermaning zal indachtig zijn van Portalis :

« Les codes se font avec le temps, en réalité on ne » les fait pas. »

Ik geef U ook ter overweging wat Metternich destijds verklaarde aan de Oostenrijkse diplomaat Karl

von Hügel « Ce qui est conforme à la nature est placé » hors de l'action des hommes, et vouloir lutter contre » une semblable force de choses, c'est faire une sottise » et créer un danger pour soi même et pour d'autres. »

Montesquieu had reeds geschreven in zijn « *Esprit des Lois* » : « Il ne faut jamais insérer dans les textes, » ce qui n'est pas encore passé dans les mœurs ».

(1) Zie vooral Baeteman en Lauwers : *Devoirs et droits des Epoux*, Larcier 1960.

(2) Ch. Beudant : *Cours de Droit civil Français*, 2e Ed. T II, n° 713.

(3) Zie Ripert et Boulanger : *Traité de Droit civil*, 1956, T I, n° 2142, noot 2.

(4) J. Bonnecase : *Le problème féministe*, 1926, p. 14.

(5) J. Bonnecase : op. cit. p. 18.

(6) Depage : *Traité*, T X, blz. 105.

(7) J. Boulanger : *Les régimes matrimoniaux*, 1re Partie, n° 490.

(8) Prof. W. Delva : *De bekwaamheid van de gehuwde vrouw sinds de wet van 1958* — R.W. 1958, en Prof. R. Dekkers : *Twee kapiteins op een schip ?* — R.W. 1959-60, kol. 1385-1392.

(9) *Journal des Tribunaux*, 2 februari 1958.

(10) Dubru : *L'Egalité civile des époux dans le mariage. Annales du notariat et de l'Enregistrement* 1958, blz. 301-304.

(11) Delva : loc. cit.

(12) Depage : *Traité*, T X, p. 93.

(13) Depage : idem p. 104.

(14) *Tijdschrift Rechtsgeleerd magazijn Thémis*, 1957, blz. 197.

(15) *Weekblad voor Privaatrecht, notaris-ambt en Registratie* van 22 december 1956, blz. 539.

(16) Boulanger : *Les régimes matrimoniaux*, Parijs 1957, deel I, blz. 20. Zie ook Boulanegr : *Traité de Droit civil*, T IV, Parijs 1959, blz. 14.

(17) Boulanger : *Traité*, T IV, bijvoegsel blz. 1.

(18) Forsius : *Le Code Suédois du mariage*.

(19) R. Piret : *Le régime matrimonial de droit commun*, J.T. 12 mei 1946. Zie ook Van Dievoet en Thuysbaert : *Het wettelijk huwelijksstelsel en zijn hervorming*, 1935.

(20) Boulanger : *Les régimes matrimoniaux*, Deel 1, blz. 22.

(21) Boulanger : *Les régimes matrimoniaux*, Deel 1, blz. 27.

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 23 oktober 1959

Voorzitter : M. Vandermersch.

Raadsheer-verslaggever : M. Louveaux.

Advocaat-generaal : M. Mahaux.

Advocaten : Mrs. Struye en Van Leynseele.

Bewijs. — Bekentenis en aanvullende eed i.v.m. de bepaling van artikel 1341 B.W.

Art. 1341 B.W. verbiedt niet de draagwijdte van een overeenkomst of het bestaan van een verbintenis, waarvan de waarde 30.000 F te boven gaat, door middel van een bekentenis (door het bestreden arrest werd het bestaan van een stilzwijgende buitengerechtelijke bekentenis aanvaard) te bewijzen, noch in geval van gedeeltelijke bekentenis dit bewijs door een aanvullende eed aan te vullen.

V.z.w.d. De vrije School van Heers t./ Meekers.

Gelet op de bestreden arresten op 8 december 1956 en 13 december 1957 gewezen door het Hof van beroep te Luik;

Gezien het middel afgeleid uit de schending van de artikelen 1319, 1320, 1322 van het Burgerlijk wetboek, van de bewijskracht van de artikelen 23 van het Algemeen lastenboek en 23 van het Bijzonder lastenboek

door eiseres getekend op 16 december 1949, die van het tussen partijen gesloten aannemingskontraakt deel uitmaakten, van de artikelen 1341, 13447, 1348, 1367 van het Burgerlijk wetboek en 97 van de Grondwet,

doordat het bestreden arrest van 8 december 1956, na vastgesteld te hebben dat verweerder als aannemer gehouden was de clausulen van de bedoelde algemene en bijzondere lastenboeken na te leven,

zonder te ontkennen en na impliciet doch duidelijk vastgesteld te hebben dat het artikel 23 van het Algemeen Lastenboek luidde « Behoudens hetgeen hierna voor de vervoerkosten en de tolrechten bepaald wordt, zijn alle om het even welke belastingen, waarmede de te leveren voorwerpen kunnen bezwaard zijn, ten laste van de aannemers », en dat het artikel 23 van het bijzonder lastenboek luidde : « De voorziene termijn van drie dagen vóór de datum vastgesteld voor het openen der inschrijvingen, — zijnde de datum waarop de aannemer geacht wordt het bedrag zijner inschrijving te hebben vastgelegd wat betreft de invoege zijnde vervoerkosten, tolrechten, overdrachtstaks, factuurtaks en taks op het vervoer — is op 10 dagen gebracht », beslist heeft dat de overdrachtstaks op de algeheelheid van de aanneming door de bedoelde lastenboeken niet uitdrukkelijk voorzien was, dat het mogelijk was dat het inzicht der partijen was deze taks niet in de forfaitaire aannemingsprijs te voorzien en dat dienvolgens een aanvullende eed aan verweerder diende opgelegd in de volgende bewoordingen : « Ik zweer dat bij onderling akkoord de overdrachtstaks

niet in de tussen partijen gesloten aannemingsovereenkomst in rekening werd gebracht ».

en doordat het bestreden arrest van 13 december 1957, op grond van gezegde eedaflegging, eiseres veroordeeld heeft om aan verweerder de som van 87.150 F te betalen,

Eerste onderdeel :

dan wanneer beide bestreden arresten de tussen partijen gesloten overeenkomst geïnterpreteerd hebben op een wijze die met de normale en gebruikelijke betekenis van hare bewoordingen onverenigbaar is,

dan wanneer een overeenkomst die « alle om het even welke belastingen » ten laste van de aannemer legt en die verder uitdrukkelijk bepaalt dat de aannemer op een gegeven datum, het bedrag zijner inschrijving wat betreft de « overdrachttaks » moet vastleggen, onmogelijk kan geïnterpreteerd worden in deze zin dat partijen deze aannemer van de betaling der overdrachttaks zouden hebben willen ontlasten, (schending van artikel 1322),

Tweede onderdeel :

dan wanneer, door verweerder toe te laten door middel van een aanvullende eed te bewijzen dat partijen « bij onderling akkoord », beslist hadden de overdrachttaks niet (in de aannemingsprijs) in rekening te brengen het eerste bestreden arrest het bewijs heeft toegelaten van een overeenkomst die, dragende over meer dan 3.000 frank, alleen door geschrift kon bezeugen worden,

dan wanneer geen bewijs door middel van een aanvullende eed tegen en boven de inhoud van de akten kan toegelaten worden en evenmin omtrent hetgeen men zou beweren, vóór, tijdens of sedert het opmaken van de akten gezegd te zijn geweest, al ging het ook om een som of een waarde van minder dan 3.000 F, (schending van artikel 1341);

Derde onderdeel :

dan wanneer de aanvullende eed slechts onder twee voorwaarden kan opgedragen worden, namelijk dat de eis of de exceptie niet volledig bewezen is en dat zij niet geheel van bewijs ontbloomt is,

dan wanneer de exceptie van eiseres als dat zij de overdrachttaks niet verschuldigd was — door de tussen partijen schriftelijk gesloten overeenkomst volledig bewezen was,

dan wanneer de eis van verweerder als dat de overdrachttaks door eiseres verschuldigd was — van alle bewijs ontbloomt was (schending van artikel 1367),

dan wanneer alleszins het bestreden arrest een begin van bewijs slechts ofwel in een geschrift ofwel in een bekentenis kon vinden,

dan wanneer het arrest niet vastgesteld heeft dat er een dergelijk begin van bewijs voorhanden was (schending van de artikelen 1341, 1347, 1348),

Vierde onderdeel :

dan wanneer het Hof uit de bewoordingen van het eerste bestreden arrest onmogelijk kan uitmaken of het arrest het begin van bewijs in een begin van bewijs door geschrift of in een bekentenis dan wel in vermoedens gevonden heeft,

dan wanneer deze onduidelijkheid in de motivering van het bestreden arrest het Hof niet toelaat zijn controle over de wettelijkheid van de bestreden beslissing uit te oefenen en met het gebrek aan de door artikel 97 der Grondwet vereiste motivering gelijk staat (schending van artikel 97 der Grondwet) :

Over het eerste onderdeel :

Overwegende dat door te beslissen dat het beding van de lastenboeken naar luid waarvan alle om het even welke belastingen « waarmede de te leveren voorwerpen kunnen bezwaard zijn », ten laste van de aannemer vallen, evengoed op de taksen wegens levering van bouw materiaal als op de taks op de algeheelheid van de aanneming betrekking kon hebben, het arrest van 8 december 1958 een verklaring van dit beding verstrekt heeft welke met de normale en gebruikelijke zin van de in dit beding voorkomende bewoordingen verenigbaar is;

Over de andere onderdelen van het middel :

Overwegende dat verweerder vóór de rechter voorheid dat, ten tijde wanneer het kontrakt opgemaakt werd, partijen overtuigd waren dat de onderneming vrijstelling van de faktuur taks genoot en dat zij met betrekking tot bedoelde taks geen overeenkomst gesloten hadden;

Overwegende dat het arrest van 8 december 1956 opmerkt dat het stelsel van verweerder niet van elk bewijs ontbloomt is;

Dat het arrest daaromtrent onder meer vaststelt dat de voorgebrachte facturen — « die door eiseres zonder protest aanvaard en betaald werden » — de melding « vrij van takszegel » droegen;

Overwegende dat, door er op te wijzen dat zulkdanige facturen zonder protest aanvaard en betaald werden, het Hof van beroep zonder dubbelzinnigheid aantoonde dat, naar zijn oordeel, die gedraging van eiseres een gedeeltelijke erkenning uitmaakt van de door verweerder vooropgestelde feiten; waaruit blijkt dat het Hof van beroep zijn beslissing waarbij het aan verweerder een aanvullende eed opdraagt op een stilzwijgende en buitengerechterlijke bekentenis gegrond heeft;

Overwegende dat het artikel 1341 van het Burgerlijk wetboek niet verbiedt de draagwijdte van een overeenkomst of het bestaan van een verbintenis waarvan de waarde 3.000 F te boven gaat, bij middel van een bekentenis te bewijzen, noch in geval van gedeeltelijke bekentenis dit bewijs door een aanvullende eed aan te vullen;

Overwegende dat het middel niet kan worden aangenomen :

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt aanlegster tot de kosten.

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 29 oktober 1959.

Voorzitter-verslaggever : M. Bayot.

Procureur-generaal : M. Hayoit de Termicourt.

Advocaat : Mr. De Bruyn.

Erfdienstbaarheid. — Artikel 686 B.W. geldt ook voor de bij de bestemming van de huisvader gevestigde erfdienstbaarheden. — Toelaatbaarheid van de uitsluiting van ieder genot voor de eigenaar van het lijdend erf.

De eigenaar, die op zijn erf ten voordele van een ander erf een erfdienstbaarheid vestigt, bepaalt volgens artikel 686 B.W. de omvang daarvan vrijelijk op voorwaarde dat de diensten niet tegen de openbare orde indruisen. Dit is insgelijks het geval, wanneer de erfdienstbaarheid bij bestemming door de huisvader gevestigd wordt.

Geen enkele wetsbepaling staat eraan in de weg, dat een erfdiensbaaerheid, welke het genot van een gedeelte van een erf ten voordele van een ander erf tot voorwerp heeft ieder genot door de eigenaar van het lijdend erf kan uitsluiten.

Bochholtz t/ Cs. Gaspard.

Gelet op het bestreden vonnis, op 5 april 1957 in hoger beroep gewezen door de rechtbank van eerste aanleg te Marche-en-Famenne;

Over het middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 537, 543, 544, 637, 639, 686, 692, 693, 701, 702 703 706 van het Burgerlijk Wetboek en 97 van de Grondwet

doordat het bestreden vonnis aanleggers aanspraak op het uitsluitend genot van een kelder onder het eigendom van verweerders als erfdiensbaaerheid, gevestigd bij bestemming door de huisvader tot het gebruik en het nut van zijn erf, verworpen heeft, en hem bijgevolg veroordeeld heeft om hun de litigieuze kelder terug te geven, om de redenen dat een erfdiensbaaerheid steeds enkel een belemmering, een hindering, een beperking van het vrije genot van de eigenaar van het lijdend erf is, dat de erfdiensbaaerheid niet zover mag gaan dat de eigenaar van het heersend erf daardoor een uitsluitend genot verkrijgt en dat, zo zulks het geval was, zij in feite zou uitlopen op een ware verbodsbepaling van het eigendom en op het invoeren, ten voordele van het heersend erf, van altdurend vruchtgebruik, dat dergelijke erfdiensbaaerheid geen erfdiensbaaerheid meer zou wezen doch tegen het begrip zelve hiervan zou indruisen, dat de erfdiensbaaerheid waarop aanspraak gemaakt is niet bestaat omdat er alsdan zou moeten aangenomen worden dat verweerders eigenaars zouden wezen van een kelder waarvan zij nooit het genot zouden kunnen hebben, wat in feite erop zou neerkomen de eigendom zelf af te schaffen, dat een erfdiensbaaerheid voor de eigenaar van het lijdend erf slechts een onderworpenheid is waardoor zijn genot wel beperkt, doch nooit opgeheven is; tenslotte dat, met de eerste rechter een erfdiensbaaerheid van uitsluitend genot (van de litigieuze kelder) ten behoeve van het erf van aanlegger aan te nemen erop zou neerkomen hem in feite een werkelijk eigendomsrecht te geven en hem bij bestemming door de huisvader een recht te verlenen dat met het begrip zelve van de erfdiensbaaerheid onverenigbaar is,

dan wanneer het bestreden vonnis aldus het wettelijk begrip van de erfdiensbaaerheid en de verschillende aard van een gronddienst, enerzijds, en van de eigendom, anderzijds, miskend heeft, en aanleggers eis afgewezen heeft om redenen welke, naar recht verkeerd zijnde, de beslissing niet wettelijk kunnen rechtvaardigen:

Overwegende dat uit de stukken waarop het Hof vermag acht te slaan blijkt dat de door verweerders ingestelde vordering onder meer ertoe strekt aanlegger te verplichten hun een onder hun onroerend goed gelegen kelder terug te geven, waarvan aanlegger beweert het uitsluitend genot te hebben krachtens een erfdiensbaaerheid, gevestigd bij bestemming door de huisvader, namelijk de gemeenschappelijke rechtsvoorganger van verweerders en van aanlegger;

Overwegende dat de rechter over de grond de vordering van verweerders ingewilligd heeft om de redenen dat de toekenning ten behoeve van het heersend erf, van het uitsluitend genot van voormelde kelder niet als erfdiensbaaerheid kon worden verleend, en dat het in werkelijkheid een altdurend vruchtgebruik uitmaakte;

Overwegende dat, volgens artikel 686 van het Burgerlijk wetboek, de eigenaar die op zijn erf ten voordele van een ander erf een erfdiensbaaerheid vestigt, de omvang daarvan vrijelijk bepaalt, op voorwaarde dat de diensten niet tegen de openbare orde indruisen; dat zulks insgelijks het geval is wanneer de erfdiensbaaerheid bij bestemming door de huisvader gevestigd wordt; dat geen enkele wetsbepaling eraan in de weg staat dat een erfdiensbaaerheid welke het genot van een gedeelte van een erf ten voordele van een ander erf tot voorwerp heeft ieder genot door de eigenaar van het lijdend erf kan uitsluiten;

Dat de verklaring van de rechter dat een erfdiensbaaerheid, welke het uitsluitend genot van een gedeelte van een erf ten voordele van een ander erf tot voorwerp heeft, een altdurend vruchtgebruik uitmaakt, onverenigbaar is met het wettelijk begrip van het recht van vruchtgebruik, welke recht aan de persoon van de vruchtgebruiker verleend wordt;

Dat de redenen van het vonnis het aangevallen dispositief niet wettelijk rechtvaardigen;

Om die redenen:

Verbreekt het bestreden vonnis, enkel in zover het de teruggave van de litigieuze kelder aan verweerders gelast en over de kosten beslist;

Beveelt dat melding van onderhavig arrest zal gemaakt worden op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerders tot de kosten;

Verwijst de aldus beperkte zaak naar de rechtbank van eerste aanleg te Neufchâteau, zitting houdend in hoger beroep.

RAAD VAN STATE

6e kamer. — 24 mei 1960.

Voorzitter: M. Declaire.

Raadsheren: M.M. De Bock en Coyette.

Substituut auditeur-generaal: B. Boland.

W. 24 dec. 1953 betreffende de tuchtstraffen. — Aktiviteit van gemeentambtenaar tijdens de bezetting. — Verzoek tot herziening van de opgelegde straf. — Opeenvolgende afwijzing door gemeenteraad, bestendige deputatie en K.B., na advies van herzieningscommissie. — Afwijking van motivering van herzieningscommissie en onvoldoende motivering van K.B. — Vernietiging.

De gemeentambtenaar, verdacht van collaboratie tijdens de bezetting, afgezet na de bevrijding door de gemeenteraad, doch vrijgesproken door de rechtbank, vraagt op grond van de wet 24 december 1953 herziening aan van de tuchtstraf.

Opeenvolgende afwijzing door de bevoegde instanties en uiteindelijk door K.B., na gedeeltelijk andersluidend advies van de herzieningscommissie.

Dubbele grond van vernietiging wegens niet verantwoord afwijking van de motivering van de herzieningscommissie en wegens de niet naar de eis van de wet gemotiveerde beslissing van het bestreden K.B.

Callaert, F./t. de Belgische Staat (Ministerie van Binnenlandse Zaken).

Arrest nr. 7893.

Gezien het op 4 januari 1958 ingediende verzoekschrift, waarbij Firmin Callaert de nietigverklaring vordert van het koninklijk besluit van 11 oktober 1957, waarvan aan verzoeker de 13e november 1957 kennis is gegeven en waarbij zijn verzoek om herziening van de afzetting welke de gemeenteraad van Farciennes op 26 december 1944 tegen hem heeft uitgesproken, wordt afgewezen;

Overwegende dat verzoeker, eerste klerk bij het gemeentebestuur van Farciennes, in 1942 bij het bestuur van Groot-Charleroi in dienst is getreden; dat hij tot afdelingschef bij het departement van Schone Kunsten van dit bestuur is benoemd;

Overwegende dat de gemeenteraad van Farciennes verzoeker bij beslissing van 26 december 1944 heeft afgezet uit zijn ambt van eerste klerk bij het gemeentesecretariaat van Farciennes; dat een besluit van de Regent van 14 januari 1946 zijn beroep tegen deze beslissing niet heeft ingewilligd;

Overwegende dat de rechtbank te Charleroi, waarbij verzoeker een aanvraag tot teruggave van de hem ingevolge de afzetting ontnomen rechten had ingediend, hem bij vonnis van 15 juni 1949 ontheven heeft van het opgelopen verval, om de volgende redenen:

« Aangezien uit het onderzoek ter terechtzitting en inzonderheid uit het getuigenverhoor niet kon worden opgemaakt dat de bezwaren, die ten grondslag lagen aan de administratieve beslissing waarbij eiser uit zijn ambt van eerste klerk bij het gemeentesecretariaat te Farciennes werd ontzet, bewezen waren;

Aangezien enerzijds het bewijs niet is geleverd dat verzoeker tot afdelingschef van de Schone Kunsten bij het bestuur van Groot-Charleroi werd benoemd wegens politieke opvattingen die de nieuwe orde genegen waren of ingevolge stappen bij de promotors daarvan;

Dat immers wel bewezen lijkt, zoals eiser beweert, dat hij wegens zijn artistieke kennis tot de uitoefening van dat ambt werd geroepen als ambtenaar die met andere collega's van het gemeentebestuur van Farciennes bij de oprichting van Groot-Charleroi aldaar werd overgeplaatst;

Overwegende anderzijds dat het verwijt, steunend op het feit dat verzoeker eens de Hitlergroet heeft gebracht, niet voldoende gekenmerkt is, aangezien er twijfel heerst nopens de werkelijkheid en de betekenis van het aan eiser aangerekende gebaar;

Aangezien daaruit volgt, dat eiser in geen deele ernstig aan zijn plichten als ambtenaar tijdens de bezetting tekort is gekomen;

Aangezien daarentegen verscheidene getuigen eisers gedrag hebben bestempeld als in vele omstandigheden met vaderlandslievende gevoelens te zijn bezielde;

Overwegende dat verzoeker om « herziening van de opgelegde straf » heeft verzocht, hierbij steunend op de wet van 24 december 1953 betreffende de tuchtstraffen; dat de gemeenteraad van Farciennes op 23 februari 1955 en de bestendige deputatie van de provinciale raad van Henegouwen op 25 maart 1955 hun vroegere houding hebben gehandhaafd; dat de door de Koning geraadpleegde herzieningscommissie heeft geadviseerd dat de door verzoeker verdiende straf tot 1 maand schorsing moest worden teruggebracht; dat dit advies als volgt gemotiveerd is:

« Aangezien aan verzoeker werd verweten dat hij een ambt van afdelingschef bij het departement van Schone Kunsten van Groot-Charleroi heeft aanvaard en aldaar blijk heeft gegeven van een grote activiteit en dat hij zelfs de Hitlergroet heeft gebracht;

Aangezien het juist is dat de betrokkene bewuste bevordering heeft verkregen, maar niet bewezen is dat deze hem werd toegekend ten gevolge van bijzondere stappen die hij daartoe zou hebben gedaan of omdat hij moest worden beschouwd als een aanhanger van de ideeën van de toenmalige leiders van het gemeentebestuur;

Aangezien uit de gegevens van de zaak blijkt dat hij in het hem toevertrouwde ambt een grote activiteit aan de dag heeft gelegd door deel te nemen aan het inrichten van voordrachten en van talrijke feestelijkheden, door het muziekonderwijs te hervormen, zonder evenwel op enige wijze te hebben gepoogd subversieve bewegingen te begunstigen, terwijl zijn enige zorg was de ontwikkeling van de kunst in al haar vormen;

Aangezien het evenwel te betreuren is dat verzoeker die activiteit aan de dag heeft gelegd in de troebele bezettingstijd wanneer zodanige initiatieven, ofschoon zij niet onvaderlands kunnen worden genoemd, toch niet gepast lijken;

Aangezien niet bewezen is dat verzoeker bij herhaling de Hitlergroet heeft gebracht;

Aangezien uit deze overwegingen blijkt dat verzoekers activiteit, zelfs beperkt tot het domein van de kunst, en de ontwikkeling welke zij heeft genomen, twijfel heeft laten bestaan over haar draagwijdte en het nagestreefde doel, want zij liet vermoeden dat zij tot doel had de oogmerken van de vijand te dienen;

Aangezien, met inachtneming van deze bijzondere omstandigheid, een straf moet worden gehandhaafd die, om binnen de normen van een billijke repressie te blijven, een lichte straf kan zijn »;

Overwegende dat het bestreden koninklijk besluit dit advies niet heeft gevolgd en het verzoek om herziening heeft verworpen; dat de verwerping als volgt is gemotiveerd:

« Gelet op het besluit van de Regent dd. 14 januari 1946, tot verwerping van het beroep, op 28 maart 1945 door betrokkene ingediend tegen de beslissing van 9 maart 1945, houdende goedkeuring, door de bestendige deputatie van de provinciale raad, van de beslissing dd. 26 december 1944 waarbij de gemeenteraad van Farciennes hem uit zijn ambt heeft ontzet, om:

1° de functies van afdelingschef bij het departement Schone Kunsten van Groot-Charleroi te hebben aanvaard;

2° er zeer bedrijvig te zijn geweest;

3° telkens als hij het bureau van de pseudo-schepeken Merlot en Grevesse binnentrad, de Hitlergroet te hebben gebracht;

Overwegende dat, zo het vonnis van de Rechtbank van eerste aanleg te Charleroi dd. 15 juni 1949 vaststelt dat het derde feit ten laste niet voldoende gekenmerkt is, aangezien er twijfel heerst nopens de werkelijkheid en de betekenis van het de hr Callaert aangerekende gebaar, daarentegen dient opgemerkt dat de betrokkene, gezien de plaats welke hij bekleedde, niet buiten een zekere propaganda ten gunste van de collaborateurs is gebleven »;

Overwegende dat verzoeker betoogt, dat het bestreden besluit steunt op een ongegronde en alleszins ontoereikende motivering, dat de enige grief die tegen hem wordt ingebracht als volgt is geformuleerd: « er dient opgemerkt dat de betrokkene, gezien de plaats welke hij bekleedde, niet buiten een zekere propaganda ten gunste van de collaborateurs is gebleven »; dat hij beweert, dat niet bewezen is dat hij bij zijn aankomst in het bestuur van Groot-Charleroi dadelijk tot afde-

lingschef is bevorderd, dat uit geen document of getuigenis blijkt, dat hij bij de Schone Kunsten van Charleroi werd benoemd om andere redenen dan zijn bevoegdheid ter zake, dat hij in geweten de activiteit van zijn ambt op dezelfde wijze heeft uitgeoefend als alle andere ambtenaren wier lijst hij voorlegt, die van andere gemeenten naar het bestuur van Groot-Charleroi werden geroepen, die geen straf hebben opgelopen en nadien een normale administratieve loopbaan in hun oorspronkelijke gemeente hebben gekend;

Overwegende dat de tegenpartij in hoofdzaak bevoogd, dat de motivering van het « koninklijk besluit in haar geheel en in haar geest, en in het licht van de gegevens van het dossier welke de betrokkene kende, moet worden genomen », dat de motivering voldoende is indien het antwoord op de middelen van de verdediging voortvloeit uit de tekst van de beslissing vergeleken met het dossier, dat de in het besluit van de Regent van 14 januari 1946 vermelde feiten in de bestreden beslissing zijn overgenomen zoals zij blijven bestaan na het vonnis van de rechtbank te Charleroi, dat deze feiten de straf wettigen, dat de beoordeling van het schuldig karakter van de feiten die van de commissie benadert, een commissie die niet heeft nagelaten van antwoord te dienen op de middelen welk de betrokkene vóór haar had aangevoerd, dat het koninklijk besluit niet opnieuw de middelen van de betrokkene diende te beantwoorden;

Overwegende dat de twee grieven die aan verzoeker worden ten laste gelegd zijn: enerzijds het aanvragen van een bevordering tot afdelingschef bij het departement van Schone Kunsten van Groot-Charleroi en, anderzijds, het feit dat hij in de uitoefening van zijn ambt een grote activiteit aan de dag heeft gelegd; dat uit het dossier niet blijkt dat de bevordering heeft plaats gehad op grond van politieke opvattingen die de collaboratie gunstig gezind waren en dat verzoekers eigenlijke activiteit van een andere aard zou zijn geweest dan die welke hij krachtens zijn ambt bij het bestuur voor Schone Kunsten normaal moest uitoefenen;

Overwegende dat de herzieningscommissie de laakbaarheid van verzoekers activiteit niet in aanmerking heeft genomen; dat zij zich ertoe heeft bepaald, zijn initiatieven ongepast te heten; dat het bestreden besluit aldus afwijkt van de motivering welke de herzieningscommissie in aanmerking heeft genomen;

Overwegende dat het bestreden besluit, waar het bepaalt « dat de betrokkene, gezien de plaats welke hij bekleedde, niet buiten een zekere propaganda ten gunste van de collaborateurs is gebleven », niet zegt op welke gegevens het steunt om daaruit zijn beoordeling van verzoekers houding en activiteit af te leiden: dat de beslissing niet naar eis van de wet gemotiveerd is.

Besluit :

Artikel 1.

Het koninklijk besluit van 11 oktober 1957 houdende afwijzing van het verzoek om herziening van de tegen verzoeker uitgesproken afzetting, wordt vernietigd.

Artikel 2.

De kosten, bepaald op 750 frank, komen ten laste van de Staat (ministerie van Binnenlandse Zaken).

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

12e Kamer A. — 12 oktober 1960.

Voorzitter : M. Rutsaert.

Raadsheren : M.M. Terlinck en Caron.

Advokaat-Generaal : M. Van de Vliet.

Advokaten : Mrs. J. Mertens de Wilmars en

A. De Winter.

Belastingsschuldige die in het buitenland is gaan wonen. — Geen verplichting om zijn buitenlands adres aan het beheer mede te delen indien hij mocht menen dat hij op dit ogenblik geen fiscale verplichting meer zou hebben in België. — Bezwaarschrift niet laat-tijdig. — Toepassing van het artikel 74 bis S.W.I.B. ook inzake extra-belasting.

De belastingsschuldige die zijn verblijf vestigt in het buitenland heeft geen enkele verplichting zijn buitenlands adres aan het beheer van financiën mede te delen, indien hij de overtuiging is toegedaan dat hij op het ogenblik van zijn vertrek uit het land geen fiscale verplichtingen in België meer te vervullen heeft. Wanneer aan deze belastingplichtige een aanslagbiljet wordt toegezonden op zijn oud adres in België, waarop hij niet meer woonachtig was, kan de datum van deze toezending niet gelden als uitgangspunt voor de termijn voorzien voor het indienen van een bezwaarschrift. Het is dan ook ten onrechte dat het indienen van het bezwaarschrift na het verstrijken van de wettelijke termijnen wegens laattijdigheid onontvankelijk verklaard werd.

Aankomende 74 der samengeschaalde wetten op de inkomstenbelastingen is toepasselijk zowel op de speciale en op de extra-belasting als op de bedrijfsbelasting.

P... t/ B.S. Directe belastingen.

Gezien :

1. de beslissing ter zake geveld op 14 maart 1956 door de Directeur der directe belastingen te Antwerpen II (st. 2); beslissing aan verhaler betekend bij een bij de post aangetekende zending van zelfde datum (stuk 1 en 12);

2. het verhaal tegen deze beslissing ter griffie van dit Hof neergelegd op 23 april 1956, samen met het origineel van de betekening ervan aan voormelde Directeur;

3. het rekwest tot geldig- en invorderbaarverklaring van een subsidiaire aanslag neergelegd op de griffie van dit Hof op 26 februari 1958, samen met het origineel van de betekening ervan aan verhaler;

4. de conclusies der partijen;

A. Nopens het verhaal

I. Ten aanzien van de ontvankelijkheid :

Overwegende dat het verhaal, regelmatig naar vorm, in de wettelijke termijn werd ingesteld;

II. Ten gronde :

Overwegende dat de bestreden aanslagen de aanslagen zijn ten laste van verhaler gevestigd in de speciale belasting 1) dienstjaar 1947 artikel 2 en 2) dienstjaar 1954 artikel 412.241 (aanvullend); dat deze aanslagen ambtshalve gevestigd werden overeen-

komstig artikel 56 der samengeschakelde wetten bij gebrek aan aangifte;

Overwegende dat op het bezwaarschrift tegen de aanvullende aanslag, dienstjaar 1954 artikel 412.241 door de bestreden beslissing volledige ontlasting werd verleend, zodat deze aanslag thans buiten het geschil valt;

Overwegende dat het aanslagbiljet dienstjaar 1947 artikel 2 betreffende de aanslag in de speciale belasting ad. 300.000 Fr. toegezonden werd op 26 november 1947 aan het adres Bashuisstraat 17, te Roosendaal (Nederland);

Dat het bezwaarschrift tegen deze aanslag ingediend werd op 30 maart 1955 (st. 19);

Overwegende dat de bestreden beslissing ten onrechte dit bezwaarschrift wegens laattijdigheid heeft afgewezen;

Dat nl. is komen vast te staan dat op de dag van de verzending verhaler niet meer op het vermelde adres woonachtig was (st. 2 door verhaler ter zitting neergelegd zonder verzet vanwege de Belgische Staat);

Dat verder aan verhaler niet kan verweten worden nagelaten te hebben zijn nieuw adres aan het Beheer mede te delen, vermits hij bij het verlaten van het land in de mening moest verkeren geen enkele fiscale verplichting meer te hebben in België (st. 1 d°);

Overwegende dat de datum van toezending op het aanslagbiljet vermeld, dan ook niet kan gelden als het uitgangspunt voor de termijn voorzien voor het indienen van het bezwaarschrift, en dat het litigieus schrift van 30 maart 1955 tijdig werd ingezonden;

Dat deze stelling overigens niet meer wordt betwist door het Beheer (cfr. zittingsconclusie);

Overwegende ten aanzien van de gronden van deze aanslag, dat thans vaststaat, zoals door de Belgische Staat, Departement van Financien, wordt erkend, dat er in deze geen aanleiding bestond om verhaler in de speciale belasting te belasten, daar er geen elementen aanwezig zijn om te bewijzen dat verhaler tijdens de bezetting leveringen of prestaties voor de vijand heeft verricht;

Overwegende dat het verhaal dan ook gegrond is en de vernietiging van de litigieuze aanslag zich opdringt;

B. Nopens het rekweset :

I. Ten aanzien van de ontvankelijkheid :

Overwegende dat verhaler de niet ontvankelijkheid van het rekweset inroept daar de kwestieuze aanslag gevestigd werd buiten de termijn gesteld door artikel 15 wet 16 oktober 1945 en zonder inachtneming van de vorm en de termijnen voorzien in artikel 74 bis alinea 1 en 3 der samengeschakelde wetten anderszids (artikel 3 wet van 28 december 1954);

Dat volgens de stelling van verhaler het alinea 2 van gezegd artikel 74 bis niet van toepassing zou zijn inzake speciale of extrabelasting;

Overwegende dat in principe, het ganse artikel 74 bis der samengeschakelde wetten zoals alle beschikkingen die betrekking hebben op de bedrijfsbelasting, toepasselijk zijn zowel op de speciale (artikel 13 wet 15 oktober 1945) als op de extrabelasting (artikel 19 wet 16 oktober 1945) voorzover er door deze wetten niet uitdrukkelijk wordt van afgeweken;

Dat, in de wet van 16 oktober 1945, noch uitdrukkelijk, noch stilzwijgend wordt afgeweken van de bepalingen van artikel 74 bis der samengeschakelde wetten;

Overwegende verder, dat gezegd artikel 74 bis tot doel heeft onder zekere voorwaarden, zelfs buiten de termijnen gesteld voor het vestigen van aanslagen in de bedrijfsbelasting, in het belang van een rechtvaardige fiscale rechtsbedeling, de mogelijkheid te scheppen om nieuwe aanslagen te vestigen in vervanging van ongeldige of onwettige aanslagen;

Dat voor hetzelfde doeleinde dit artikel 74 bis dezelfde redenen van bestaan heeft inzake extrabelasting;

Dat deze toepassing niet indruist tegen enige beschikking van de wet van 16 oktober 1945 maar integendeel, evenals inzake de bedrijfsbelasting, het stelsel dezer wetgeving komt volledigen;

Overwegende eindelijk dat artikel 3 van de wet van 28 december 1954, door verhaler ingeroepen, een wel bepaalde toepassing inhoudt van artikel 74 bis inzake extrabelasting en enkel verwijst naar alinea 1 en 3 van dit artikel 74 bis;

Dat daaruit echter niet noodzakelijk voortvloeit dat de toepassing van alinea 2 van artikel 74 bis betreffende het indienen van de subsidiaire aanslag zou uitgesloten zijn;

Overwegende inderdaad dat dit alinea 2 een andere procedure voor ogen heeft nl. het vestigen van een subsidiaire aanslag wanneer de oorspronkelijke nog niet herzien noch vernietigd en nog steeds voor een beslissing vatbaar is t.t.z. nog onderworpen is aan het oordeel van de bevoegde rechtsmacht, dus zonder beperking der termijnen zoals voorzien in de alinea 1 en 3 van dit artikel.

Overwegende dat het rekweset dan ook ontvankelijk is;

II. Ten gronde :

Overwegende dat de subsidiaire aanslag uitsluitend gevestigd werd, bij toepassing van artikel 2 paragraaf 3 wet van 16 oktober 1945, op een vermoed vermogen-acces van 300.000 F dat, in strijd met verhaler's beweringen, overeenkomstig artikel 15 lid 2 van voormelde wet, in feite reeds voor 1 januari 1950 werd ingeroepen, vermits op voet van dit vermoeden, weliswaar verkeerdelijk en op ongeldige wijze, van ambtswege een aanslag werd gevestigd in de speciale belasting omdat deze laatste zagezegd voorrang had op de extrabelasting (st. 88), en dit op 18 oktober 1947;

Overwegende echter dat het ingeroepen vermoeden niet als voldoende bewijskrachtig voorkomt;

Dat weliswaar uit een fiche van bewaargeving bij de Kredietbank (st. 35) blijkt dat verhaler in 1944 voor 300.000 Fr. schatkistcertificaten neerlegde maar dat hij dit deed voor rekening van de vennootschap Antwerpse Voedingswaren Industrie (A.V.I.) bij wie verhaler toentertijd in dienst was (st. 36 en 41 verso);

Dat de conclusie hieruit getrokken door de ontvanger van de kapitaalbelasting (st. 23 verso) nl. dat bedoelde schatkistcertificaten niet aan de vennootschap maar aan verhaler persoonlijk toebehoorden, in strijd is met het enige voorgelegde document (st. 35) dat uitdrukkelijk vermeldt dat de neerlegging gebeurde voor rekening van de vennootschap;

Dat weliswaar volgens attestatie van de ontvanger der Registratie en Domeinen de waarden bij de Kredietbank in pand gegeven voor rekening van de vennootschap verkocht werden, volgens schrijven van de bank voor een bedrag van 255.839,51 frank, ingeschreven op het crediet van de vennootschap, en een saldo ad 47.548,93 frank op 11 juli 1946 uitbetaald aan de echtgenote van verhaler (st. 41 verso);

Dat geen enkele nadere inlichting ten gepaste tijde ingewonnen werd, noch bij de Kredietbank noch bij de echtgenote P..., nopens de redenen van deze handelwijze;

Dat evenmin enig gegeven werd vergaard aangaande het bestaan en de bedrijvigheid van de Antwerpse Voedingswaren Industrie, noch over de herkomst van de bedoelde schatkistcertificaten noch over de herkomst van de 300.000 frank die zij vertegenwoordigen;

Overwegende dienvolgens dat de aanwezige elementen niet voldoende zijn om deze som als belastbaar te beschouwen in de extrabelasting ten laste van verhaler;

Dat het rekwest dan ook niet gegrond is;

Om deze redenen :

Het Hof,

Rechtdoende op tegenspraak,

Alle andere en strijdende conclusies als irrelevant van de hand wijzende;

Gehoord in openbare terechtzitting het verslag van de heer Terlinck, Raadsheer, en het eensluidend advies van de heer Van de Vliedt, Advokaat-Generaal;

1. Ontvangt het verhaal;

Verklaart het gegrond;

Vernietigt dienvolgens de bestreden aanslag in de speciale belasting artikel 2 dienstjaar 1947;

Veroordeelt de Belgische Staat, Departement van Financiën, aan verhaler terug te betalen alle sommen welke ten onrechte zouden zijn geïnd geweest op de vernietigde aanslag en zulks met de moratoire intresten overeenkomstig artikel 6 wet van 15 oktober 1945 gewijzigd door wet 30 mei 1949 artikel 6.

2. Ontvangt het rekwest tot geldig en invorderbaar verklaren van de subsidiaire aanslag artikel 810.001 dienstjaar 1958 in de extrabelasting ten laste van verhaler gevestigd bij het kantoor der belastingen te Kalmthout (stuk 14).

Verklaart dit rekwest ongegrond;

Wijst het af;

3. Verwijst de Belgische Staat, Departement van Financiën, in al de kosten zowel deze gerezen uit het verhaal als deze van het rekwest belopende in 't geheel op de som van 95 F.

HOF VAN BEROEP TE GENT

1e Kamer. — 27 juni 1959.

Voorzitter : M. De Vreese.

Eerste Advokaat-generaal : M. Vanhoudt.

Raadsheren : M.M. Santenaire en Beeckman.

Advokaten : Mrs. Cortvriendt, loco Duchène, Lefere en Pollet.

1. Aansprakelijkheid van de vervoerder. — Ontsluiting van de schuifdeuren van een spoorwagen vóór de volledige stilstand van de trein.
2. Evocatie. — Niet toelaatbaar buiten de door de wet gestelde voorwaarden.

1. *Krachtens art. 4 van de wet van 23 augustus 1891 is de vervoerder aansprakelijk vóór de aan reizigers overkomen ongevallen, tenzij hij het positief bewijs levert van een vreemde oorzaak, die hem niet kan worden toegerekend.*

Het ontsluiten van de schuifdeuren van een spoorwagen vóórdeur de trein volledig stilstaat is als

een ernstige fout, waardoor de veiligheid van de reizigers in gevaar wordt gebracht, in hoofde van de ondgeschikte van de spoorwegexploitant aan te merken, zelfs indien deze ontsluiting niet voor gevolg heeft, dat de deuren gedeeltelijk gaan openstaan. (Zie nader het arrest.)

2. *De evocatie, die de openbare orde aanbelangt, kan ook wanneer de partijen daartoe uitdrukkelijk besluiten, niet buiten de door de wet gestelde voorwaarden plaats vinden.*

N.M.B.S. t/ Muytten en Gemeenschappelijke Kas van de Belgische Landsbond der Bouwbedrijven en Openbare Werken.

Overwegende dat het beroep regelmatig is naar de vorm en tijdig werd ingesteld;

I. *Ten aanzien van de verantwoordelijkheid :*

Overwegende dat de eerste rechter met reden aannam dat alleen appellante aansprakelijk dient te worden gesteld voor de schadelijke gevolgen van het litigeuze ongeval ;

Overwegende dat de vordering gesteund is op artikel 4 van de wet van 25 augustus 1891 luidens hetwelk de vervoerder verantwoordelijk is voor de ongevallen overgekomen aan de reizigers, indien hij niet bewijst dat het ongeval voortspuit uit een vreemde oorzaak die hem niet kan worden aangerekend ;

Overwegende dat het ongeval is gebeurd doordat Nuyten van de trein is gevallen vóór deze stilstand ;

Dat Nuyten zich bevond op het platform van een metalen rijtuig, type « M », waarvan de schuifdeuren automatisch en gelijktijdig worden gesloten bij het vertrek van de trein en op dezelfde wijze bij de aankomst worden ontsloten (nl. ontgrendeld), doch niet geopend ;

Dat het ontsluiten van gezegde schuifdeuren gedaan wordt door de hoofdwachter-controleur, de hoofdwachter of de treinwachter ;

Overwegende dat onbetwistbaar vaststaat en door appellante ook niet wordt ontkend dat de ontsluiting van de deuren door appellante's aangestelde ter zake is gebeurd terwijl de trein het station binnenreed en alvorens hij volledig stilstand ;

Dat het even obetwistbaar is dat, zonder dit ontijdig ontgrendelen van de schuifdeuren, het ongeval zich onmogelijk kon hebben voorgedaan ;

Dat appellante echter staande houdt dat het ongeval uitsluitend te wijten is aan een fout van het slachtoffer ;

Overwegende dat appellante uit de omstandigheid dat de deuren, na hun gelijktijdige en automatische ontgrendeling, niet van zelf opengaan en iedere deur slechts afzonderlijk door de reizigers zélf kan worden geopend, vergeefs wil besluiten dat het slachtoffer derhalve zélf de deur moet hebben « geopend » ;

Dat appellante om in haar exceptie te slagen zou moeten bewijzen dat het slachtoffer de deur vrijwillig heeft opengedaan ;

Dat zulks uit de gegevens der zaak geenszins blijkt ;

Overwegende dat inderdaad uit de verklaringen die de enige getuige van het ongeval, Van Dorpe Jozef, schoonzoon van het slachtoffer, tijdens het administratief en tijdens het gerechtelijk vooronderzoek aflegde, gebleken is dat de schuifdeur alleszins gedeeltelijk open was vóór dat de trein volledig stilstand, en dat het slachtoffer hetzij uit de trein is « gestapt », hetzij er is van « gegleden » toen hij nog reed ;

Dat het slachtoffer de greep van de deur in de hand had en de deur ofwel verder werd opengetrokken door

het slachtoffer, ofwel verder is opengegaan doordat de wagens aan het schommelen gingen ;

Dat het dus best mogelijk is dat Nuyten — zoals Van Dorpe veronderstelt — de deur, waaraan hij zich immers vasthield, verder heeft opengetrokken tijdens het schokken van de wagens, en door het waggelen zijn evenwicht heeft verloren en zo uit de trein is gevallen ;

Dat aan te nemen is dat, indien Nuyten de deur tijdens de schokken verder heeft « opengetrokken », dit geenszins vrijwillig is geschied, maar wél als gevolg van de inspanning die hij deed om zijn evenwicht te behouden door zich vast te houden aan de greep van de deur, die hierbij fataal snokken onderging waardoor zij openschoof ;

Dat deze veronderstelling geenszins in strijd is, noch met de technische werking van de schuifdeuren, noch met de verklaringen van Van Dorpe, althans wanneer men deze verklaringen niet slechts gedeeltelijk citeert zoals appellante doet, maar ze integendeel in hun geheel neemt ;

Dat de omstandigheid dat, bij afwezigheid van abnormale schokken, het openen van de deuren door het louter schommelen van de wagens onmogelijk zou zijn, niet afdoende is ; dat de deuren immers, eens ontsloten, wél kunnen worden geopend wanneer men er onvrijwillig aan snokt ;

Dat Nuyten geen onvoorzichtigheid beging door tijdens het schommelen van de rijtuigen zich vast te houden aan de greep van de deur, waarvan hij immers mocht verwachten dat ze niet zouden openschuiven vóór de trein stilstield ;

Dat niet bewezen is dat Nuyten zich zou hebben plichtig gemaakt aan de wanbedrijven voorzien door artikel 5 littera C en artikel 6 alin. A van het K.B. van 4 april 1895 ;

Dat appellante immers in gebreke blijft te bewijzen dat Nuyten de deuren vrijwillig en op foutieve wijze heeft opengetrokken vooraleer de trein stil stond, laat staan dat Nuyten vrijwillig uit de rijdende trein zou zijn « gestapt » ;

Overwegende dat appellante derhalve het positief bewijs van de vreemde oorzaak dat ze luidens artikel 4 van de wet van 25 augustus 1891 zou moeten leveren om aan haar verantwoordelijkheid te ontsnappen, niet heeft geleverd ;

Dat integendeel bewezen is dat alléén het feit dat de deuren ontsloten waren geworden vóór dat de trein stilstond, het ongeval mogelijk heeft gemaakt en veroorzaakt, en zulks zonder bewezen foutieve tussenkomst van het slachtoffer ;

dat voor zoveel nodig mag worden beklemtoond dat het ontsluiten van de schuifdeuren van het litigieuze rijtuigtype vooraleer de trein volledig stil staat, alleszins een ernstige fout uitmaakt in hoofde van appellante's aangestelde (fout waardoor de veiligheid van de reizigers wordt in gevaar gebracht), zelfs indien deze ontsluiting niet voor gevolg heeft dat de deuren gedeeltelijk gaan openstaan ;

Dat appellante overigens, bij schrijven dd. 11 mei 1959 aan Mter Duchêne toegeeft dat, indien het reglement zelf niet preciseerd op welk ogenblik het ontgrendelen der deuren mag worden uitgevoerd, een nota-omzendbrief nr 129/131 dd. 12 maart 1954 verbiedt « de deuren te ontgrendelen vooraleer de trein volledig stil staat », verbod dat in het « Beroepsbulletijn » werd opgenomen ;

II. Ten aanzien van de schade :

Overwegende dat de eerste rechter, bij gebrek aan besluiten van appellante (oorspronkelijke verweerder) aangaande de gevorderde bedragen, geen uitspraak heeft gedaan over de toe te kennen vergoedingen, doch partijen beval dienaangaande te besluiten en de zaak te dien einde op een verdere datum stelde ;

Overwegende dat eerste geïntimeerde uitdrukkelijk, en tweede geïntimeerde impliciet, op dit punt incidenteel beroep instellen en vragen dat het Hof bij evocatie over de gevorderde bedragen zou vonnissen, appellante thans eveneens op dit punt besluiten genomen hebbende ;

Dat appellante zich tegen deze evocatie niet verzet ;

Overwegende echter dat de evocatie de openbare orde aanbelangt en derhalve niet mag plaats hebben buiten de voorwaarden gesteld door de wet (Verbr. 16.11.1894, Pas. 1895.6.9) ook niet wanneer de partijen uitdrukkelijk tot evocatie besluiten (A.P.R. V° Beroep Nr 560) ;

Dat de voorwaarden tot evocatie ter zake niet vervuld zijn ;

Dat de eerste rechter terecht weigerde uitspraak te doen over de toe te kennen bedragen en partijen te recht beval hierover te besluiten, zodat er geen reden is om het vonnis op dit punt te hervormen ;

Dat men weliswaar aannemen kan dat evocatie mogelijk is in geval van hervorming van het vonnis a quo om redenen die, hoewel ontstaan na het vonnis, medebrengen dat de aangevochten beschikking geen voorwerp meer heeft (Van Lennep : Burgerl. Procesrecht, T. IV Nr 18, blz. 219 en Nr 128 blz. 257 ; Brussel 31.12.1949, Rechtsk. Tijdschr. 1950, blz. 512) ;

Dat echter ook dan ter zake geen plaats is voor evocatie vermits de litigieuze beschikking niet een interlocutoir maar een louter preparatoir karakter heeft ; dat het ook niet gaat om een eindvonnis op tussengeschied (artikel 473 al. 2) ;

Dat het Hof anderzijds ook niet over de gevorderde schade kan vonnissen ingevolge het devolutief karakter van het beroep, vermits de eerste rechter op dit punt zijn rechtsmacht geenszins heeft uitgeput ;

Dat het beroepen vonnis een vonnis is dat voor een deel definitief is en voor een ander deel preparatoir ; dat, nu deze twee delen geenszins onafscheidbaar zijn wegens ondeelbaarheid, het Hof ook uit dien hoofde geen kennis kan nemen van het ganse geschil ;

Om deze redenen :

Het Hof,

Gelet op artikel 24 van de wet van 15 juni 1935, Alle andere en meeromvattende besluiten verwerpende als ongegrond,

Ontvangt het beroep doch verklaart het ongegrond ; ontvangt de incidentele beroepen doch verklaart ze eveneens ongegrond ;

Bevestigt het bestreden vonnis en veroordeelt appellante tot de kosten van de aanleg ;

Wijst de zaak terug naar de eerste rechter voor verdere behandeling.

Abonneert U op Rechtskundig Weekblad

BURGERLIJKE RECHTBANK TE DENDERMONDE

23 september 1959.

Rechter : M. D. Maryns.

Advokaten : Mrs. J. Van Assche en M. Langohr.

Verantwoordelijkheid wegens het gebrek van de zaak.

Voor de toepassing van artikel 1384 1 B.W. moet worden bewezen dat de zaak met een werkelijk gebrek als oorzaak van de schade behept was.

Het louter feit van het springen van een band houdt niet automatisch het bewijs in van het beweerd gebrek.

Van der Vekens & Fraipont t/ Van Zeebroeck.

Overwegende dat er zich op 12.1.1958 rond 14 uur te Baasrode aan de Dendermondsesteenweg een verkeersongeval voordeed, waarbij de personenauto «Chevrolet» van Van Zeebroeck Frans, gevoerd door dezes alsdan nog minderjarige zoon Léon, de voorgevels aanreed der huizen van Fraipont I. en van Der Vekens F., welke hierdoor schade opliepen, terwijl ook de voerder van de auto en zijn twee mede-inzittende kameraden gewond werden;

Overwegende dat gevolg van dit ongeval Van der Vekens F. bij geboekt exploit van deurwaarder G. Lynen te Dendermonde dd. 15.1.1959 Van Zeebroeck Frans op grond van artikel 1384 B.W.B. heeft gedagvaard om hem zowel in eigen naam als in zijn hoedanigheid van vader wettige beheerder der goederen, van zijn voornoemde minderjarige zoon Léon te horen veroordelen tot betaling ener principiële schadevergoeding groot fr. 15.460,—;

Dat deze vordering ingeschreven werd onder nr. 21.720 van de algemene rol;

Overwegende dat Fraipont J. hoofdens zelfde ongeval eveneens Van Zeebroeck Frans in zijn voormelde hoedanigheden en zich insgelijks steunende op art. 1384 B.W.B. heeft gedagvaard tot bekomen ener schadevergoeding in hoofdsom groot fr. 16.435,—;

Dat deze eis ingeschreven werd onder nr. 21.271 van de algemene rol;

Overwegende dat beide voormelde vorderingen inig verknocht en samenhangend zijn, zodat een goede rechtsbedeling vergt, dat ze zouden worden samengevoegd om te worden beslecht bij éénzelfde vonnis;

De Rechtbank voegt de vorderingen ingeschreven onder nrs. 21.720 en 21.271 van de algemene rol, samen en erover beslissende bij één zelfde vonnis;

Overwegende dat uit de gegevens van de in fotocopy voorgebrachte strafbundel met plan blijkt, dat onderwerpelijk geval zich in de volgende omstandigheden heeft voorgedaan: Op gezegde ogenblik, dag en uur, kwam de toenmaals minderjarige zoon van verweerder met dezes P.W. aan een snelheid van circa 60 km. per uur gereden, toen plots de rechtervoorbond van zijn voertuig sprong met als gevolg, dat na een slingerbeweging de auto zich ging werpen tegen de voorgevels der huizen van aanleggers waar bij deze woningen beschadigd en de inzittenden van de auto gewond werden. De banden waren vóór de aanrijding nog in goede staat en hadden slechts 13.000 km. gebold.

De autogeleider werd hoofdens het ongeval vervolgd wegens inbreuk op artikelen 418, 420 S.W.B., doch bij vonnis van de 2e Kamer van de Krijgsraad

te Gent dd. 13.5.1958 vrijgesproken;

Overwegende dat beweerder niet betwist, dat hij de juridische bewaking had over het geaccidenteerde voertuig, maar wel ontkent dat de door aanleggers opgelopen schade werd veroorzaakt ingevolge een gebrek aan de zaak;

Overwegende dat aanleggers ten onrechte afleiden uit de omstandigheid dat een der banden van de auto sprong, deze «zaak» behept was met een «gebrek» dat de schade heeft veroorzaakt;

Dat zij immers uit het oog verliezen dat niet het springen van de band op zichzelf een gebrek is, maar wel dat dit slechts eventueel een gevolg is van een gebrek waarmede kwestieuze banden mogelijk waren aangetast;

Dat aanleggers overigens geen enkel bewijs noch aanbod van bewijs voorbrengen, waaruit blijken moet, dat de zaak werkelijk door een gebrek was aangedaan;

Overwegende dat integendeel uit de bundel blijkt, dat het voertuig van verweerder in goede staat verkeerde en dat de banden slechts 13.000 km. hadden gebold wat niet van aard is om te doen aannemen, dat het springen der banden te wijten is aan sleet;

Dat aanleggers evenmin een verdere aanduiding van het beweerdelijk gebrek verstrekken terwijl dergelijke aanrijding wel degelijk voorlag in het door aanleggers ingeroepen vonnis dezer Kamer dd. 27.6.1956 inzake Symons J. t/ Hernaert en Ost, alwaar sprake was van deskundig vastgestelde oude breuken aan hoofdblad en volgend veerblad van de alsdan terzake zijnde auto;

Overwegende dat uiteraard dient aangenomen dat het springen van een band talloze andere oorzaken kan hebben dan een gebrek in de band zelf (bv. inwerking van uitwendige elementen);

Dat aanleggers derhalve nalaten het bewijs te leveren van het gebrek der zaak, waarover verweerder ten tijde van het ongeval de juridische bewaking had;

Dat aldus de vorderingen van beide aanleggers ongegrond voorkomen;

Om deze redenen :

De Rechtbank Kamer van de alleenrechtsprekende rechter in burgerlijke zaken, gehoord de heer A. Sobrie, eerste substituut-Prokureur des Konings, in zijn eensluidend advies;

Verklaart de vorderingen van aanleggers ongegrond en verwerpt ze;

Veroordeelt aanleggers tot de kosten van ieder hunner respectievelijke vorderingen.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE OUDENAARDE

10 mei 1960.

Voorzitter : M. Janssens de Verebeke.

Rechters : M.M. Van de Velde en Serck.

Advokaten : Mrs. P. Van den Broecke en Duchêne.

Spoorwegen. — Onbewaakte overwegen. — Mist — Fluitsignalen door machinist niet verplicht. — Omweg langs bewaakte overweg mogelijk. — Onvoorzichtigheid van autobestuurder.

Geen wet of reglement legt aan de N.M.B.S. op bij het naderen van een onbewaakte overweg fluitsignalen te doen geven.

Wanneer het aan de autobestuurder mogelijk is, langs een tamelijk korte omweg, de spoorweg langs een bewaakte overweg over te steken, doch wanneer hij het bij dikke mist toch waagt de onbewaakte overweg over te steken, doet hij dit op eigen risico en begaat hij een onvoorzichtigheid.

Geenens t/ N.M.B.S.

Overwegende dat de eis er toe strekt verweerster te horen veroordelen aan eiser te betalen, ten titel van schadevergoeding, de som van 25.737 F, vermeerderd met de vergoedende interesten vanaf de dag van het ongeval, de gerechtelijke intresten en de kosten;

Overwegende dat het ongeval plaats had op 3 december 1958 rond 14.445 uur te Nukerke, aan de onbewaakte overweg nr 32 der spoorlijn Oudenaarde-Ronse. Er was mist zodanig dat de zichtbaarheid op 20 meter beperkt was, — de overweg is regelmatig gesignaleerd doch zonder lichtsignalen;

Overwegende dat eiser aan de verbalisanten ondermeer verklaarde :

— « ik stuurde mijn vrachtwagen « Bedford » komende van Etikhove, in de richting van Nukerke...

— ik ken goed de toestand van de plaats en wist wel dat er een onbewaakte overweg bestond...

— toen ik juist vóór de overweg ben gekomen, heb ik mijn voertuig stilgehouden, gezien de dikke mist — ik zag slechts op een afstand van ongeveer 10 meter... — Ik heb wel in beide richtingen gekeken en heb niets zien afkomen — ik heb dan terug aangezet en toen mijn vrachtwagen met het voorste op het spoor was, kreeg deze van voor rechts een stoot van een locomotief, komende uit de richting station Etikhove »;

Overwegende dat de enige getuige, namelijk Vanderstraeten Roger verklaard heeft dat hij de trein had horen fluiten toen deze vertrok van het station Etikhove (station dat 878 meter verwijderd is van de overweg in kwestie), dat hij eveneens een kamion had gehoord, komende uit de richting Etikhove naar de overweg toe, — dat hij zich op een afstand bevond van ongeveer 50 meter van de overweg, en dat hij naar de overweg toegelopen is met de hoop de bestuurder van de vrachtwagen te verwittigen, dat hij toen hij nog een vijftiental meter van de overweg verwijderd was, het ongeval zag gebeuren;

Overwegende dat eiser beweert dat hij alle voorzorgsmaatregelen heeft genomen en hem dienvolgens geen fout kan verweten worden — dat de fout uitsluitend bij verweerster berust die aan haar aangestelden de verplichting had moeten opleggen bij het naderen van een onbewaakte overweg in dergelijke weersomstandigheden fluitsignalen te geven of andere veiligheidsmaatregelen te treffen;

Overwegende dat geen wet of reglement aan verweerster oplegt fluitsignalen bij het naderen van een onbewaakte overweg te geven;

Overwegende verder dat het aan eiser mogelijk was, langs een tamelijke korte omweg, de spoorweg langs een bewaakte overweg over te steken;

Overwegende dat in die omstandigheden, wanneer eiser het toch waagt de onbewaakte overweg over te steken wanneer de zichtbaarheid wegens de dikke mist op 20 m en zelfs volgens zijn eigen verklaring op 10 m was beperkt, hij het doet op zijn uitsluitend risico;

Overwegende dan ook dat het ongeval uitsluitend aan de onvoorzichtigheid van eiser te wijten is;

Overwegende dat verweerster een tegeneis heeft ingesteld strekkende tot de veroordeling van eiser, verweerder op tegeneis, een vergoeding te betalen van 999 frank, wegens beschadigingen aan haar materiaal door het ongeval berokkend;

Overwegende dat dit bedrag de vaststellingen van de verbalisanten en door de overgelegde bescheiden bewezen is;

Om deze redenen :

Rechtdoende op tegenspraak :

Wijst de eis als ongegrond af;

Verklaart de tegeneis gegrond;

Veroordeelt dienvolgens eiser, verweerder op tegeneis, aan verweerster, eiseres op tegeneis, de som te betalen van 999 F, vermeerderd met de vergoedende interesten vanaf 3 december 1958, datum van het ongeval, de gerechtelijke intresten;

Veroordeelt eiser, verweerder op tegeneis, tot al de kosten.

NOOT : Betreffende het oversteken van een bewaakte overweg mits een kleine omweg : Hof van Beroep Brussel, 23.6.1959, Bull. Ass. 1960, p. 637; J.T. 11.10.59 p. 547; R.W. 25.10.59, kol. 408.

CORRECTIONELE RECHTBANK TE LEUVEN

Raadkamer. — 21 november 1959.

Rechter : M. Rubbrecht.

O.M. M. Declercq.

Raadkamer. — Niet bevoegd om de samenhang van een haar onderworpen zaak met een niet voor haar aanhangige zaak vast te stellen.

Geen enkele wetbepaling verleent aan de Raadkamer de bevoegdheid om vast te stellen, dat een zaak die haar onderworpen wordt, samenhang vertoont met een andere zaak, die niet voor haar aanhangig is.

O.M. t/ Verreck.

Gezien de stukken der rechtspleging en onze beschikking de dato 31 oktober 1959;

Overwegende dat de verdachte op het ogenblik der telastegelegde feiten beroepsmilitair was en dus, overeenkomstig artikel 21 der wet van 15 juni 1899, aan de rechtmacht van de militaire rechtbank is onderworpen;

Overwegende dat het Openbaar Ministerie, om de verwijzing van de verdachte wegens onderhoud van bijzit naar de correctionele rechtbank te vorderen, zich beroept op de samenhang die zou bestaan tussen de huidige vervolging en de zaak notitie nr 6045 van 1959, waarin de Raadkamer dezelfde verdachte bij beschikking van 10 september 1959, samen met Vlayen Alice, wegens medeplichtigheid aan overspel naar de correctionele rechtbank heeft verwezen;

Overwegende dat geen enkele wetbepaling aan de Raadkamer de bevoegdheid verleent om vast te stellen dat een zaak die haar onderworpen wordt samenhang vertoont met een andere zaak die niet voor haar aanhangig is; dat de beweegredenen van het Openbaar Ministerie dus verworpen moeten worden;

Om deze redenen :

Gelet op artikel 127 van het Wetboek van straf-

vordering, op het enig artikel, paragraaf XV, der wet van 25 oktober 1919, artikel 21 der wet van 15 juni 1899, artikelen 11 tot 13, 16, 21, 31 tot 37, 40 tot 42 der wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken;

Verklaart de Raadkamer dat de Onderzoeksrechter van de behandeling der zaak ontlast wordt en dat het dossier aan de Procureur des Konings medegedeeld zal worden.

Er werd gebruik gemaakt van de Nederlandse taal voor de rechtspleging, de vordering van het Openbaar Ministerie en de pleidooien.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE SINT-NIKLAAS

1ste Kamer. — 8 december 1959.

Voorzitter : M. Elewaut.

Rechters : M.M. Neirinckx en Poppe.

Referendaris : M. Cloquet.

Advokaten : Mrs. Sneyers en Maillet.

Onderzoek naar de echtheid van geschriften. — Een eenvoudige klacht wegens valsheid in geschriften schorst het burgerlijk geding niet. — Toepasselijkheid van het adagium « le criminel tient le civil en état ».

Het onderzoek naar de echtheid van het geschrift veronderstelt, dat de echtheid wordt ontkend, hetzij van de handtekening, hetzij van een geschrift, dat alleen bewijskracht kan hebben, indien het uitgaat van de partij tegen wie het wordt ingeroepen. (zie o.a. artikel 1326, 1e lid, B.W.).

Een eenvoudige klacht wegens valsheid in geschriften volstaat niet om de toepassing van het adagium « le criminel tient le civil en état » te rechtvaardigen. De publieke vordering wordt niet in werking gesteld door een louter opsporingsonderzoek, dat zonder gevolg kan worden gelaten. Slechts wanneer de publieke vordering op zulke wijze wordt ingesteld, dat zij noodzakelijkerwijze tot een gerechtelijke beslissing leidt, bestaat er aanleiding tot toepassing van voormeld adagium.

P.V.B.A. Silverlux t/ Cauberghe.

Overwegende dat de vordering tot de betaling strekt:

1) van 36.250 F als prijs van 25 écrins van 84 stuks verzilverd metaal;

2) van 17.500 F als prijs van 7 écrins van 100 stuks verzilverd metaal;

3) van 400 F als prijs voor de herstelling van 2 écrins verzilverd metaal;

dit alles aan verweerder geleverd op 22 mei 1958;

Overwegende dat verweerder tegenstelt dat de 25 écrins, bedoeld sub 1) hierboven, de levering vormen van een deel van een bestelling van 100 écrins door hem volledig op voorhand afbetaald en waarvan hij vóór de 22 mei 1958, volgens zijn bewering, er slechts 51 had ontvangen;

Overwegende dat verweerder erkent van eiseres te hebben ontvangen:

— op 17 augustus 1957	kassen ...	16
— op 8 oktober 1957	»	3
— op 14 oktober 1957	»	7
— op 28 oktober 1957	»	6
— op 4 november 1957	»	11
— op 7 november 1957	»	1

Overwegende dat eiseres drie ontvangstbewijzen voorlegt waaruit zou blijken dat verweerder op 17 oktober 1957 niet 6 doch 36 kassen zou ontvanger hebben, en op 28 oktober 1957 niet 7 doch 17 kassen — verschil 40 kassen —, zodat verweerder in feite niet 51, doch wel 51 plus 40 of 91 kassen zou ontvanger hebben vóór einde 1957, op de 100 die hij besteld en op voorhand betaald had;

Overwegende dat verweerder de aldus voorgebrachte bewijzen zonder waarde noemt, beweerde dat zij vervalst werden door toevoeging van een « 3 » vóór het cijfer 6 in het ontvangstbewijs van 17 oktober 1957 en door toevoeging van een « 1 » vóór het cijfer 7 in het ontvangstbewijs van 28 oktober 1957;

Overwegende dat die betwisting niet gelijk staat met de ontkenning van het geschrift die aanleiding zou kunnen geven tot een onderzoek naar de echtheid van het geschrift, waarin eiseres de last van het bewijs zou dragen en waarin het aan verweerder zou volstaan zijn geschrift te ontkennen;

dat inderdaad het onderzoek naar de echtheid van het geschrift veronderstelt dat de echtheid wordt ontkend hetzij van de handtekening, hetzij van een geschrift dat alleen bewijskracht kan hebben voor zover het uitgaat van de hand van de partij tegen dewelke het geschrift wordt ingeroepen, zoals bv. in het geval van artikel 1326, eerste lid, van het B.W.;

Overwegende dat dit niet het geval is in onderhavig geschil waar verweerder erkent zijn handtekening te hebben geplaatst onder een tekst die geenszins door hem zelf moest geschreven worden om als bewijs te gelden, doch evengoed door een of meer andere personen, met de hand of met de machine, kon geschreven worden;

Overwegende dat, indien verweerder beweert dat de tekst waaronder hij getekend heeft vervalst werd, het hem behoorde het initiatief te nemen van een inschrijving wegens valsheid;

Overwegende dat een loutere klacht niet volstaat om te beschouwen dat hij dit initiatief genomen heeft, en om de toepassing van het adagium « Le criminel tient le civil en état » te rechtvaardigen;

dat de openbare vordering inderdaad niet in werking wordt gesteld door een louter opsporingsonderzoek dat zonder gevolg kan geklasseerd worden (Hrb. Doornik, 2 maart 1954, en aldaar aangehaalde autoriteiten, Pas. 1955, III, 75) en dat de handeling van het Openbaar Ministerie dan alleen de burgerlijke vordering schorst wanneer zij « noodzakelijk haar besluit moet vinden in een gerechtelijke beslissing » (Verb. 13 februari 1913, Pas. 1913, I, 106), hetgeen niet het geval is met een gewoon opsporingsonderzoek;

(het overige zonder belang)

Om deze redenen :

De Rechtbank, gelet op artikelen 2 en 30 tot 42 van de wet van 15 juni 1935 die nageleefd werden,

Verklaart de vordering en de wedereis ontvankelijk, en rechtdoende ten gronde, wijzende van de hand als niet gegrond, alle andere, meer omvattende en tegenstrijdige besluiten,

verleent akte aan de partijen dat zij de overeenkomst als ontbonden beschouwen wat betreft 9 kassen van 84 stuks die nog te leveren waren;

Verwijst verweerder om aan eiseres te betalen de som van 25.000 F met de gerechtelijke intresten.

Abonneert U op Rechtskundig Weekblad

RECHTERLIJK LEVEN

AFSCHEID VAN DE HEER P. MEIR

ondervoorzitter der rechtbank van Eerste Aanleg te Antwerpen,
voorzitter der Kinderrechtbank

Op zondag, 30 oktober, was er om 11 uur 's morgens een zeer talrijk gezelschap vergaderd in de stemmige feestzaal van het lokaal Stella Maris aan de Italiëlei, om er een hulde te brengen aan de Heer Ondervoorzitter der Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen P. Meir, die gedurende 21 jaar het ambt heeft uitgeoefend van voorzitter der Kinderrechtbank in deze stad en die thans wegens het bereiken der ouderdomsgrens tot het emeritaat werd toegelaten.

Nooit was een hulde meer verdiend, want ieder die deelachtig is aan het Antwerpse rechtsleven weet met welke ijver, met welk idealisme en met welke gezonde zin deze kinderrechtbank zich gedurende zoveel jaren van zijn moeilijke taak heeft gekweten. De Heer kinderrechtbank Meir is de goedheid zelve en met vaderlijke welwillendheid heeft hij zich het lot aangetrokken van de verwaarloosde en de misdadige jeugd, doch waar het nodig was heeft hij ook steeds met de nodige energie en de vereiste vastberadenheid de maatregelen doorgedreven die hij noodzakelijk achtte om aan zoveel zielige toestanden bij jonge delinquenten te verhelpen. Hij heeft te Antwerpen de dienst van de kinderbescherming weten uit te bouwen met een merkwaardig organisatorisch talent en hij is er vooral in geslaagd, dank zij vooral zijn beminnelijkheid en zijn sterkend voorbeeld, een hele staf medewerkers te vormen die samen met hem waakten over onze onaangepaste jeugd.

Ieder in het rechtsmidden dezer stad beseft welk groot verlies voor de Antwerpse kinderrechtbank het afscheid van de Heer Ondervoorzitter Meir zal betekenen, doch zijn meer dan twintigjarige werkzaamheid aan het verheven doel dat hij steeds heeft nagestreefd zal een lichtend spoor laten dat een sterke stimulans zal zijn voor zijn opvolgers.

Dat deze voorbeeldige magistraat en goede mens ter gelegenheid van zijn emeritaat diende gehuldigd te worden sprak vanzelf en zeer talrijk waren dan ook degenen die zondag morgen vergaderd waren om hem de blijken van hun sympathie te betuigen. De vergadering werd voorgezeten door de Heer Rechter S. Tilkin, die reeds sedert drie jaar de rechtstreekse medewerker was van de Heer Kinderrechtbank Meir en die thans zijn zware taak voortzet. Onder de aanwezigen bemerkten wij de Heer Ondervoorzitter der Rechtbank Herman Janssens, die de Heer Voorzitter verving, Monseigneur Stappaerts, bisschop van Kattang, thans aalmoezenier van de kindertehuizen, de Heren Vrederechters Aerts en Horion en Mr. Maes die de Heer Vrederechter van Berchem verving, de wetsdokter Dellaert en Raveschot, de Heer Corsus, hoofdcommissaris van politie, Mr. René Victor, oud-staffhouder der balie van Antwerpen, en verder een uitgebreide schaar afgevaardigden bij de Kinderrechtbank, sociale werkers, leiders van gestichten en tehuizen voor de onaangepaste jeugd, politieambtenaren, griffiers, enz.

Wanneer de feeststelling samen met Mevrouw Meir zijn intrede deed in de zaal werden beiden op uitbundig gejuich onthaald.

De Heer S. Tilkin, die het voorzitterschap waarnam, heette al de aanwezigen van harte welkom en begroette de personaliteiten met hartelijke woorden.

Daarna kwam de Heer Van de Cauter aan het woord die een diepgevoelde hulde bracht aan de gevierde en wees op het verheven van de taak die hij gedurende zoveel jaren met de grootste opofferingsgeest vervuld had.

Het was de Heer Rechter S. Tilkin die de feestrede uitsprak, waaraan hij de titel had gegeven «Jeugdonaangepastheid 1960, bij een afscheid».

Het was een merkwaardige rede waarin de spreker een synthese gaf van de vele vraagstukken die het voorwerp uitmaken van de dagelijkse bezorgdheid van de kinderrechtbank. Hij wist hierbij treffende en soms diepaangrijpende woorden te vinden, die van aard waren het gehoor ten zeerste te ontroeren. Wij zijn zo gelukkig voor onze lezers hierna de tekst te kunnen publiceren van deze voortreffelijke academische rede, die langdurig werd toegejuicht.

Na deze spreekbeurt werden er door lieve meisjes bloemen aangeboden aan Mevrouw Meir en werd aan de feeststelling twee prachtige geschenken overhandigd, namelijk een schildertje van de schilder Goethals, voorstellend een Antwerpse straatjongen, met het geweldige potentieel van goed en kwaad dat er in besloten ligt, en verder een mooie bronzen kinderkop.

De Heer Meir, blijkbaar ontroerd door deze zo hartelijke en zo oprechte hulde die hem gebracht werd, kwam dan aan het woord die hij sprak kwamen des te meer rechtstreeks geweld uit het hart. Deze uitmuntende kinderrechtbank, die zich steeds volledig heeft overgegeven aan zijn diepmenselijke taak in de stilte van zijn cabinet, bleek thans ook een merkwaardig redenaar te zijn en op aangrijpende wijze wist hij, bij zijn dankwoord, een beeld te borstelen van wat een kinderrechtbank is en zijn moet.

De rede werd op stormachtig en langdurig applaus onthaald.

Na deze zo geslaagde academische zitting werden al de aanwezigen uitgenodigd op een receptie en nog gedurende geruime tijd werd er bij het drinken van een glas wijn en het proeven van allerlei lekkernijen, gezellig gepraat en het was met spijt dat de aanwezigen, op een vrij gevorderd uur, afscheid moesten nemen en de gezellige atmosfeer die er heerste moesten verlaten.

Deze vergadering is voorzeker voor de Heer Ondervoorzitter Meir en zijn achtbare echtgenote een heerlijke dag geweest, doch ze zal ook nog lang in het geheugen blijven van al degenen die het voorrecht hadden er te kunnen aanwezig zijn, die alle ook zeer dankbaar waren aan de Heer Rechter S. Tilkin, de opvolger van de Heer Meir, voor de merkwaardige organisatie van deze bijeenkomst en voor de schitterende rede die door hem werd uitgesproken.

Rede van de heer S. TILKIN, dd. voorzitter der Kinderrechtbank :

«JEUGDONAANGEPASTHEID 1960 BIJ EEN AFSCHIED

Mijnheer de Voorzitter Meir,

De Kinderrechtbank, de vertegenwoordigers der Staats- en Private Instellingen, de vrijwillige afgevaardigden, onze dankbare pleegouders, allen verenigd in een huldecomité, alsmede talrijke personaliteiten uit de gerechtelijke middens van balie en magistratuur, viere in U, vandaag, de magistratuur die in een 40 jaar lange carrière, waarvan de helft in dienst van de jeugd, zijn beroep in al zijn schoonheid mocht beoefenen.

De magistratuur die ten doel heeft: eerbied voor Wet en Recht; begrip voor ontplooiing en verwezenlijking der sociale en economische aspiraties van een geordende gemeenschap; adaequate berechting van de rechtszoekende.

« Voorzichtig maar krachtvol
heersen Wet en Recht »

zo luidt de leuze die we elke morgen bij het betreden van ons Gerechtshof boven de hoofdingang lezen.

Dit beginsel hebt U steeds weten toe te passen met het daarenboven in opwaartse richting te drijven, tot mogelijke veredeling van de voor U verschijnende jeugdige afgedwaalden. Want, vandaag, huldigen we vooral in U de « Kinderrechter ».

We weten wel dat U ons verlaat in een uitstekende, ja zelfs benijdenswaardige fysische conditie.

Wij zijn op duizend mijlen afstand van de gedachte dat de sluitsteen die we vandaag plaatsen op een vruchtbare carrière ons het recht zou toekennen voorbarig uw levensactiviteit te verzegelen.

Uw belangstellingssfeer is zó groot dat U zeker op andere domeinen nog van U zult laten horen.

Maar dit alles neemt niet weg dat wij ons op dit ogenblik op hetzelfde kanaal afgestemd voelen dat onvermijdelijk het Uwe is, en dat ons gemeenschappelijk diapason naar de tonaliteit van de melancholie overheelt.

Zó waar is het, dat elkeen bij het einde van een carrière dit woord aanvoelt van Hemingway: « Het leven is een eeuwige bron van vernieuwing, die, telkens weer de zon rijst, opnieuw verandert ».

Het zijn gelegenheden als deze van vandaag die men moet aangrijpen om de grote betekenis van dit voltrokken ambt te onderlijnen.

Het is geen spectaculair beroep, het treft de geesten en verbeelding niet, het wordt beoefend zonder luister noch panache, maar het is het meest edele beroep ter wereld.

Tussen de vergaarde muren van de zittingzaal of in de stilte van zijn kabinet, steeds staat de rechter alleen met zijn geweten tegenover zijn evenmens en het recht.

De waardering die men voor de rechter koestert, die zijn taak tot een goed einde brengt, vindt ook haar grond in zijn hoedanigheden als mens.

Wat is een magistratuur, zo hij niet eerst en vooral zijn hoedanigheden van geest, hart, en wil, *harmonisch* weet te doen gedijen? Is het niet naar het woord van Edmond Picard: « la synthèse des qualités d'intelligence, de coeur et de volonté, qui doivent permettre au magistrat d'apprécier et de juger en toute équité. »

En, zijn naar het woord van Albert Camus deze menselijke hoedanigheden niet onafscheidbaar van de vaste cultuurwaarden? « Quand les valeurs de justi-

ce, zegt hij, se séparent des valeurs de culture, l'injustice rit ».

Het komt er, Mijnheer de Voorzitter, bij het maken van uw levenssilhouet, minder op aan in de bezonderheden te treden van uw belangstellingen en uw tussenkomsten.

Indien men een opsomming moest geven van al uw opdrachten zou deze dorre voorlezing door schematische zondigen en een onvolledig beeld geven van uw veelzijdige oriëntering.

Het is niet enkel omdat alle zo uiteenlopende en talrijke draden van de kinderbescherming fataal bij de kinderrechtster samenkomen, dat uw aanwezigheid bij het oplossen der gestelde problemen vanzelfsprekend was; dat men steeds de blik op U gevestigd had wanneer men wenste die *rechtszekerheid* te hebben, die kennis van het precedent, dit juiste recept, die bij de uiteindelijke beslissing alle aarzeling doet wegvallen.

Het domein waarop de beslissing vallen moest, was trouwens onverschillig, omdat niets van het te bestrijken arbeidsveld U vreemd was.

U hebt er steeds voor geijverd om van de traditie datgene over te houden wat de armatuur zelf is van het gerechtelijk apparaat: het bijhouden naar rechtsleer en rechtsspraak *van een lijn* die over lengte van jaren kan verantwoord worden, het weigeren toe te geven aan momentane afwijkingen die deze lijn breken en die de weg openen voor opportunisme, voor toegevingen aan persoonlijke sollicitaties, voor gemakkelijksoplossingen.

U wist dat men steeds op de loer ligt om van de afwijking de richtlijn en van de uitzondering, de regel te maken.

Hoe dikwijls mocht ik anderzijds — om nu in het meer concrete domein van de jeugdbescherming te treden — niet ervaren tijdens onze bijna drie jaar lange samenwerking, hoe uwe eerste bekommernis als Kinderrechtster uitging naar *de oorzaken van de gedragsstoornissen* van de minderjarigen in het gezin, eerder dan naar de afzonderlijke feiten zoals dat bij de Wet van 15 mei 1912 — thans grotendeels door de ontzettende evolutie van gedachten en gedragingen voorbijgestreefd — het geval is.

Het gaat hier immers niet uitsluitend om het welzijn van het individu of het gezin, maar ook om de fysische en psychische gezondheid van de maatschappij waarop de onaangepaste of onwortelde door zijn gedraging zelf en door tekorten in de opvoeding van eigen kinderen invloed zal hebben nu en later.

We kennen voldoende uw eenvoud, mijnheer de Voorzitter, om te weten dat U ons zult toelaten even de schijnwerper te verleggen op het jeugdprobleem zelf.

De gekende Franse specialist voor jeugdige geesteszieken Dr. Gilbert Robin, heeft, mijns inziens, het probleem van de huidige jeugdige onaangepastheid zeer juist in grote lijnen gesynthetiseerd waar hij verklaart: Ik citeer:

« Ik meen dat de kwaal waaraan onze Westerse jeugd » lijdt een dubbel aspect heeft:

» *ten eerste*: sinds verschillende jaren, wordt ze over » het paard getild en overdadig bewierookt. Bij som- » migen onder hen kan dit goede gevolgen hebben,

voor de meesten nochtans, heeft dit een rampzalig effect. De jeugd gelooft teveel in eigen kunnen, ze is doorgaans te zelfzeker.

ten tweede: Is er bij de volwassenen een bijna ziekelijke tendens tot vulgarisatie van elementaire zielkunde, die *alles* en nog wat wil verklaren en blootleggen, en aan de kinderen, onverhoeds de gebreken en tekortkomingen van de volwassenen onbeschaamd ten toon spreidt, in woorden, geschriften en gedragingen. Hieruit spruit vanwege de adolescenten tegenover de volwassenen een gebrek aan vertrouwen voort, en meteen het verdwijnen van elk gezag.

En hij besluit: « Ce ne sont pas les enfants qui sont malades, ni les jeunes gens, mais les temps qu'ils vivent.

Or les grands « crus » dont les étiquettes portaient les mots : conscience, morale, honneur, amour-propre, injustice, sont évanescents, et les valeurs morales sont en baisse ou du moins démonétisées. »

De meest dringende problemen van de opvoeding, die van fundamenteel belang zijn voor een begrijpende toepassing van de wet op de Jeugdbescherming, moeten steeds getoetst worden aan « de natuur van het kind of van de adolescent » en in functie daarvan, opgelost.

« Wij zijn schuldig tegenover allen en in alles, zegt Dostojewski, alleen de *liefde* overwint alle dingen ».

Men zegt wel, dat de boer, die 's winters eens over zijn akkers loopt en *ermee praat*, meer oogst dan de boer, die thuis blijft, rekent en zijn boekhouding bijhoudt. In Normandië zei me eens een bloemenkweker, en hij wees daarbij op zijn bloemen: « Ik zie het wel, het verbaast U dat ze zo mooi zijn! Mijn bloemen worden goed verzorgd maar ze zijn mooier dan de anderen omdat ik elke morgen een *poosje met hen praat*... »

Hoeveel meer dan akkers met winterkoren, hoeveel meer dan bloemen, verwacht de adolescent een woord van ons, waarin hij de vreugde van het aanvaard en welkomzijn voelt. Het probleem van het onbegrepen kind ligt juist daar, dat in dit late uur van onze avondlandse beschaving alleen het koude cerebrale intellect, de nuchterheid, de doelmatigheid, en de zakelijkheid *mogen* overheersen, en er voor hartelijke warmte noch tijd noch gelegenheid meer bestaat. Geen overdadige warmte waaraan men verstikt of uitdroogt maar wel deze van een energiescheppende bron.

Wie geeft hier dan het voorbeeld van onbegrip?

De mens dient beschouwd te worden in zijn sociaal verband en zijn persoonlijke kwetsbaarheid vindt alleen een degelijk heilmiddel in een goed geordende gemeenschap.

En zo komt men dan tot het ten huidige dage zo noodzakelijk geworden onderscheid tussen *sociale* en *gerechtelijke* jeugdbescherming.

En U zult me dit grasduinen in de tuin mijner liefhebberij willen vergeven en wel toestaan, Mijnheer de Voorzitter, hier even uit te wijden, omdat ten slotte Uzelf gewent hebt dat deze zitting in het teken van « de jeugdproblemen en de probleemjeugd » gekozen door prof. Robin aangehaalde euvel plichtig te willen maken.

Voor de sociale jeugdbescherming — preventieve jeugdbescherming in enge zin — blijkt de grote bezorgdheid te zijn een juiste diagnose te stellen, om ervoor te zorgen dat de behandeling zelf de affectivi-

teit van het kind in het kader van het gezin niet verder zal schaden. Of, zoals rechter Chazal, Kinderrechter te Parijs, het zo kernachtig uitdrukt: « *pas d'isolement sentimental pour les enfants* ».

Het wetsontwerp Lilar heeft ten deze bij de instelling van de kantonale bescherming-komitees, waarvan de vruchtbare werking zich reeds doet gevoelen, juist dit ten doel gehad: buiten iedere gerechtelijke inmenging om, de morele gaafheid van de afgedwaalde beveiligers.

Hoe dikwijls hebben we U horen wijzen op de noodzakelijkheid ook de gerechtelijke jeugdbescherming te hervormen. Als onder-voorzitter van de nationale unie van kinderrechtvaarders waart U goed geplaast om desbetreffend advies uit te brengen. Vaak ook hebt U gewezen op de noodzakelijkheid, na de gestelde prognose, te letten op de doelmatigheid van de aan te wenden middelen, naar gelang de evolutie van het geval om een uiteindelijke stabilisatie ten gunste (van het behandelde geval) te bewerkstelligen.

Het werd ons dan ook begrijpelijk en aannemelijk dat de meeste zogenaamde jeugdige psychopaten daarom nog niet altijd oncorrigeerbare verstoorders van de maatschappelijke orde zijn, en ook niet door erfelijke belasting zo geaard, dat zij slechts voor opname en opsluiting in opvoedings- en genezingsgestichten in aanmerking komen, *maar* dat een zeer groot deel van deze ongelukkigen een groot onrecht is aangedaan, omdat bleek dat deze in theorie voor behandeling en genezing vatbare mensen, niet alleen behandeld, maar *toch* genezen konden worden. Het bleek dat het *ziekelijke* van deze meestal jeugdige gestoorden uit *konflikten* voortkomt en verbeterd kan worden mits ze in de atmosfeer van een *genezingsplan* geraken, waarin zij zich begrepen weten en voelen.

Bij de behandeling van dit soort en ook andere minder erge afwijkingen botsten we vaak op een reeks verschijnselen. Zo onder andere de *puberteit*.

Deze moeilijke periode is voor vele onaangepasten wel « de steen des aanstoots ». Nu eerst komt met de fysische omwenteling, het vermogen op tot vorming van begrippen en abstract denken. Nu wordt *beoordeeld* wat vroeger alleen door het geheugen werd geregistreerd, nu kan men « objectief » zijn of worden.

De puberteit hangt dan nauw samen met het ontwakend persoonlijkheidsbesef en de drang naar zelfstandigheid.

Een ander probleem dat zo dikwijls het onderwerp van onze gesprekken vormde is dit der *sexualiteit*, wiens betekenis voor de opbouwende gemeenschap, wij in de laatste decennia eerst beginnen te vermoeden. Dat de huidige barnum-publiciteit over het seksuele gebeuren op de adolescent een ziekmakende werking heeft, stellen we dagelijks vast.

Wordt er over *opstandige jeugd* en over *strijd van generaties* in 1960 alleen maar zoveel meer gesproken en geschreven dan vroeger, of zijn de verschijnselen zelf in deze omvang nieuw?

Hoe staat het in het bijzonder in dit opzicht met de opvoeding van het meisje en de positie van de jonge vrouw? Over al deze, en soortgelijke vragen dient de rechter zich te buigen.

Het strekt U tot eer, Mijnheer de Voorzitter, dat hun complexiteit U niet heeft afgeschrikt.

En zo zien wij, in deze ruwe schets van enkele hoofdoorzaken van gedragsstoornissen en van onaangepastheid dat opvoeding en opvoedkunde elkaar steeds weer ontmoeten en samenvloeien.

Want, onaangepastheid duidt vooreerst op verkeerde invloeden in de opvoeding. Of deze invloeden van *biologische* of van *psychologische* aard zijn, in of buiten het gezin, alleszins staat vast dat de sociale cel die de familie is door haar evenwicht en gezondheid er de beste antidote voor is.

Vanzelfsprekend dient dan ook de bijzondere aandacht van de Kinderrechter gericht op de versteviging en uiteindelijke stabilisatie ten goede van die sociale cel.

Sociologie en psychologie zijn zusterwetenschappen, hun gestadige ontwikkeling en harmonische vergroeiing in en tot elkaar, steeds opwaarts in het belang van de tijdelijk afgedwaalde, ziedaar een der hoofdtaken van de Kinderrechter, zoals U ze steeds op een verheven wijze hebt weten te beoefenen.

Als men nu weet — om van het theoretische domein naar het praktische over te gaan — dat er op dit ogenblik in ons land slechts zes kinderrechters zijn die hun ambt full-time uitoefenen en twintig die terzelfdertijd zetelen in burgerlijke- en strafzaken, en dat, sinds 1955 — dit is sinds de laatste vijf jaar — voor ons arrondissement alleen, het aantal nieuwe zaken *verdubbelde*, kan men zich een klein idee vormen van de zware taak die deze van kinderrechter is.

Voor het jaar 1959 wijzen de statistieken uit dat het totaal der beschikkingen getroffen door de Kinderrechter te Antwerpen (dit is voorlopige maatregelen — bevelen na vonnis, zonder gevolgen enzovoort) het rekordcijfer bedraagt van 1.750 beschikkingen, dit wil zeggen 1.750 bundels die in de loop van één jaar dienden onderzocht, behandeld en gevolgd te worden.

Niet alleen breidt het aantal zaken zich nog steeds uit, en neemt het nog dagelijks op ontstellende wijze toe, doch bovendien rijzen vaak kiese vraagstukken buiten de normale bevoegdheid van de Kinderrechter om, inzake problemen van burgerlijk- en strafrecht.

Voornamelijk in de grote steden is de jeugdbescherming het probleem van de dag. Aan het huidige rythme van een jaarlijkse verhoging van 20 procent der nieuwe zaken, geraken we, zo terzake geen spoedige versterking van het aantal kinderrechters tussenkomt, voor een uiterst zorgwekkende zelfs alarmerende toestand.

U waart, Mijnheer de Voorzitter, een der eersten om deze nieuwe staat van zaken aan te klagen, sinds meer dan drie jaar hebt U — helaas — in de woestijn gepredikt.

Willen we streven naar persoonlijke differentiatie bij onze jeugd, ze tot zinvolle degelijkheid opvoeren — want opvoeden is opvoeren — dan dient in de eerste plaats de kinderrechter in de materiële mogelijkheid gesteld te worden om sociaal-pedagogisch, in overleg met technici, gezag- en gedachtendragers, nuttig werk te verrichten, niet in dolle overhaasting en kwantitatief, maar in volle sereniteit en kwalitatief.

Het zal uw voorrecht geweest zijn, tijdens uw lange loopbaan op de kinderrechtbank, de grondvesten te hebben gelegd van een gebouw waarop het Uw opvolgers toegelaten zal zijn verder voort te bouwen — steeds opwaarts.

Wij spreken er U onze innige en hartelijke dank voor uit in naam van de hier aanwezigen en van de Antwerpse jeugd. Deze jeugd wil zich ook niet onbetuigd laten en verenigt zich met ons om U haar warme genegenheid te betonen onder vorm van een blijvend aandenken.

Dit bestaat enerzijds in een schilderij van Meester Goethals, waarop U het proto-type van de Antwerpse straatraker ziet afgebeeld, in zijn eigen havenbuurt

met zijn gaven en gebreken, met zijn onveroorbaar dynamisme.

Anderzijds zal een fiere jongenskop U zijn stevig geloof in een betere toekomst doen aanvoelen, onder vorm van een borstbeeld, van de hand van Meester Vleeschouwers.

Het weze U dan ook gegund, Mijnheer de Voorzitter, evenals Uwe geëerde gade, Mevrouw Meir, in lengte van jaren, in volle gezondheid, de vruchten te genieten van Uw rijkgevulde loopbaan.

Dit is ons aller wens.

BALIELEVEN

Vlaamse Conferentie der Balie van Antwerpen

Vergadering van vrijdag 28 oktober 1960.
Spreekbeurt van de heer J. Leliard.

Talrijke confraters hadden er aan gehouden de eerste werkvergadering der Vlaamse Conferentie voor dit jaar bij te wonen.

De heer J. Leliard, welbekend door de lezers van dit blad voor zijn gewaardeerde bijdragen in de Taalkundige Kroniek, sprak over de ziekte van onze rechtstaal.

Spreeker ontleedde de oorzaken van «ce style inutilement barbare», die zo veelvuldig voorkomt in onze wetteksten en rechterlijke uitspraken. Naast archaïsme is een der bizonderste redenen het feit dat vele rechtsbeoefenaars nog denken en schrijven in het Frans, hoewel de opvattingen over de waarde van het Frans als rechtstaal zeer verdeeld zijn.

Het dubbele aspect van de rechtstaal vormt trouwens een bijkomende moeilijkheid: zij is een vaktaal voor de jurist maar moet algemeen verstaanbaar zijn voor alle burgers.

Tot slot onderzocht de heer Leliard de mogelijkheid tot verbetering der rechtstaal. De tekst van deze hoogstaande spreekbeurt zal in een volgend nummer van het Rechtskundig Weekblad in extenso gepubliceerd worden.

Na het dankwoord van Mr. Boonen werd onmiddellijk gestart met het debat over de juiste benaming van de conferentie.

Oud-Stafhouder Mr. E. Ooms was aanlegger in het debat en verdedigde met brio de benaming «Vlaamse Conferentie bij de balie te Antwerpen». Hij gaf toe dat ook de naam «Vlaamse Conferentie der balie» juist is, maar verkoos «bij de balie» omdat de conferentie niet afhankelijk is, niet toebehoort aan de balie. «Balie van Antwerpen» noemde Stafhouder Ooms een fout die ongetwijfeld moet verneden worden, omdat de balie geen eigendom is der stad maar wel te Antwerpen is gevestigd. Spreker citeerde verschillende auteurs, en beriep zich op het algemeen gebruik in Vlaanderen en Nederland.

Na dit grondig en met overvloedig bewijsmateriaal gestaafd pleidooi nam Oud-Stafhouder Mr. R. Victor het woord om de traditionele benaming «Vlaamse Conferentie der balie van Antwerpen» te verdedigen. Aangezien het eerste voegwoord «der» gelijkwaardig is of minstens ook correct, meent spreker dat er geen reden bestaat om een wijziging aan te brengen. Anderzijds betwistte Mr. Victor dat «balie van Antwerpen» foutief zou zijn. Het woordje «van» heeft vele betekenissen, en duidt hier niet op het bezit van de stad maar enkel op het verband met Antwerpen, zo-

Is men spreekt van de beurs of de haven van Antwerpen en zelfs van... de gazet van Antwerpen. Belevens de traditie van 75 jaar is, volgens onze Erezitter, de eufonie van de klassieke benaming een oorslaggevend argument.

De heer Leliard werd als deskundige aangesteld om advies uit te brengen. Hij meende dat «balie van Antwerpen» mag gebruikt worden, omdat het een roepering van personen betreft en geen inrichting of instelling zoals een universiteit, een beroepshof of een rechtbank. Verder stelde hij de vraag of de naam «conferentie» wel juist gekozen was.

Vanzelfsprekend moest de ouderdomsdeken Mr. F. Vitemans zijn stem laten horen om het argument der eufonie kracht bij te zetten.

Wellicht hadden sommigen gewenst het debat met een stemming te besluiten. De zaak werd echter in geraad gehouden. Het bestuur, in spoedvergadering bijeen geroepen ten einde «voorlopige en dringende maatregelen» te nemen, besliste de traditionele benaming te behouden.

I. De Weerd.

Openingszitting van de Conferentie der Jonge Balie van Leuven

Op zaterdag 29 oktober 1960 heeft de Conferentie der Jonge Balie van Leuven in de zittingszaal van de Correctionele Rechtbank aldaar haar plechtige openingszitting gehouden.

In uitstekend gekozen bewoordingen werden de talrijke aanwezigen door Mr. H. Nelissen-Grade, voorzitter van de Jonge Conferentie, begroet. Hij richtte een biezonder woord van welkom tot de stafhouder van de Leuvense orde van advocaten, de rector magnificus van de katholieke universiteit te Leuven, de voorzitter van de Rechtbank en de Procureur des Konings bij die Rechtbank, de heer Biltris, voorzitter van het Verbond der Belgische Advokaten, en tot de vertegenwoordigers van de zusterconferenties van Antwerpen, Brussel, Luik, Mechelen en Namen.

De openingsrede werd uitgesproken door de in 1950 afgestudeerde Leuvense advocaat, Mr. Pieter de Raeymaeker, die voornamelijk aan de hand van de geschiedenis en van de wet van 30 april 1958 de vraag behandelde of de geëmancipeerde vrouw al dan niet het gezin ondermijnt. Deze op voortreffelijke wijze uitgesproken rede oogstte grote bijval. De tekst ervan verschijnt in een der eerstvolgende nummers van het Rechtskundig Weekblad.

Nadat de heer Stafhouder, Mr. A. Schmit, de feestredenaar had gelukgewenst werd deze schitterend geslaagde openingszitting met een prachtige en stemmingsvolle receptie besloten.

B.

Vlaamse Conferentie der Balie van Gent

De plechtige openingszitting van de Vlaamse Conferentie der Balie van Gent zal plaats hebben in de zaal van het Hof van Assisen, gerechtshof te Gent, op zaterdag, 3 december aanstaande, te 15 uur.

De openingsrede zal uitgesproken worden door Mr. Paul Van Mallegheem, met als onderwerp «Caryl Chessman: het proces van de doodstraf».

Conferentie der Jonge Balie van Kortrijk

De plechtige openingsvergadering van de Conferentie der Jonge Balie van Kortrijk zal plaats hebben in het Gerechtshof, Henri Nolfstraat te Kortrijk, op zaterdag 12 november aanstaande, te 15 uur.

De openingsrede zal uitgesproken worden door Mr. W. Van Hoesebrouck en draagt als titel: «Jacques Prévert».

TAALKUNDIGE KRONIEK

LANGSHEEN

Voor het ogenblik zijn nog 3.900 afstammelingen van Jan Vermeire in leven. De meesten leven langsheen de Belgische kuststrook tussen De Panne en Knokke (Oostende, 30 oct. '59).

Vroeger was de kippenmarkt gevestigd langsheen de oude vissersmarkt, die sedert enkele jaren gesloopt is.

Langsheen gans de kust is na de bevrijding een zeer grote bouwbedrijvigheid ontstaan, zodat omzeggens alle badplaatsen uitbreiding namen (Antwerpen, 11 febr. '60).

Onophoudelijk duikt het gallicisme langsheen in gesprekken en schriftelijke uitingen op. Laten we het overal verwijderen. *Langs* is hier het passende voorzetsel.

Langs betekent: bezijden, voorbij, over een lijn naast de bedoelde zaak. Vb. bomen *langs* de weg, het jaagpad *langs* het kanaal, zo komt je *langs* het station. Het is dus ook niet nodig «langsheen» te gebruiken. — H. Heidenbuchel en F. Craps, *Aanschouwelijke Woordenschat en Stijloefeningen*, 1ste deel. Turnhout, (1957), p. 85.

Momenteel (op het ogenblik) zijn nog 3.900 afstammelingen van Jan Vermeire in leven. De meeste leven in de Belgische kuststrook tussen De Panne en Knokke.

Vroeger was de kippenmarkt gevestigd aan de oude vissersmarkt, die sedert enkele jaren werd gesloopt.

Langs *heel* de kust is na de bevrijding een grote plaats *groter* zijn geworden.

(*drukke*) bouwbedrijvigheid ontstaan, zodat alle bad-
(«Onze Taalblaadjes»)

MEDEDELINGEN

Vlaamse magistraten in het Hof van Beroep te Luik

Luidens artikel 104 van de Grondwet zijn er in België drie Hoven van Beroep en bepaalt de wet hun rechtsgebied, alsmede de plaatsen waar zij gevestigd zijn.

De unitaire opvatting van de Belgische staat heeft er toe geleid dat het te Luik gevestigd Hof van Beroep ook voor de rechtsonderhorigen van de nederlandsprekende provincie Limburg als zodanig fungeert. Daardoor komt het, dat de provincieraad van Limburg het recht heeft om enkele raadsheren voor benoeming in dit Hof aan te wijzen.

Overeenkomstig artikel 51 van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken kan echter niemand tot magistraat in dit Hof worden benoemd, indien hij niet het bewijs geleverd heeft van zijn kennis van het Frans.

De provincieraad van Limburg heeft zo pas een motie goedgekeurd, waarbij zij protesteert tegen het

feit, dat een magistraat met een uitsluitend nederlands diploma als kandidaat voor een vacante plaats van raadsheer in het Hof van Beroep te Luik niet kan worden voorgedragen.

De tekst van deze motie luidt als volgt :

* * *

« De provincieraad stelt vast :

Dat reeds in zijn vergaderingen van 28 juni 1957 en 23 juni 1959 een motie gestemd werd ertoe strekkende dat voortaan houders van een Nederlands diploma van doctor in de rechten als kandidaat raadsheer bij het Hof van Beroep zouden kunnen voorgedragen worden voor de plaatsen die aan Limburg toekomen;

dat een voorstel in die zin, uitgaande van senator Custers, met eenparigheid door de Senaat goedgekeurd werd op 4 juli 1960;

dat thans de provincieraad andermaal geroepen is om tot de voordracht van kandidaten over te gaan;

dat men de gewettigde hoop mag hebben dat de Kamer van volksvertegenwoordigers weldra tot de stemming zal kunnen overgaan van meervernoemd wetsvoorstel en het zodoende noodzakelijk is te wachten om kandidaten voor te dragen totdat de wet tot stand gekomen is;

dat hiermee een einde zal gemaakt worden aan een toestand waardoor de magistraten in Limburg, houders van een uitsluitend Nederlands diploma, niet als kandidaat konden voorgedragen worden;

dat de plaats aan Limburg toekomt;

dat dan ook alle magistraten van Limburg de gelegenheid zullen hebben hun kandidatuur te stellen, zowel bij het Hof van Beroep als bij de provincieraad;

dat alsdan de Limburgse magistraten met een Nederlands diploma gelijke kansen tot bevordering zullen hebben;

dat het voor een goede rechtsbedeling nodig is dat de magistraten die ertoe geroepen zijn recht te spreken in het Hof, zich de gewoonten en gebruiken van de Limburgse rechtsonderhorigen eigen gemaakt hebben bij de rechtbanken in de arrondissementen of kantons.

De provincieraad besluit :

Het punt van de agenda, houdende voordracht van kandidaten voor raadsheer bij het Hof van Beroep, uit te stellen tot het wetsvoorstel houdende wijziging van artikelen 51 en 53 van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken — reeds goedgekeurd in de Senaat op 14 juli 1960 — ook gestemd zal zijn in de Kamer van volksvertegenwoordigers en door publikatie kracht van wet zal hebben verkregen. »

TIJDSCHRIFTEN

Omnilegie, jrg. 1960 - n° 9 :

Wetgeving.

Tijdschrift van de Vrederechters, jrg. 1960 - n° 8-9 :

Bibliographie. — Chronique des Justices de paix. — Rechtspraak.

Tijdschrift voor sociaal recht en van de Arbeidsrechten, jrg. 1960 - n° 6 :

Modifications à la loi sur les Conseils de prud'hommes (Loi du 12 juillet 1960). — G. Goethals, De staking. — R. Blanpain, De nachtarbeid van vrouwelijk personeel in de verplegingsinstellingen.

Nederlands Juristenblad, jrg. 1960 - n° 37 :

E. P. M. W. Domsdorf, Kernenergie en Wetgeving — J. Valkenhoff, Huisgenoten, medebewoners en omwonenden. — W. Van Ham-Wagner, Vereniging voor Administratief Recht.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie, jrg. 1960 - n° 4649 :

J. Valkhoff, Vervreemding van het erfpachtsrecht in het nieuwe B.W. (5.7.1.5 en 3.4.2.1) (I). — S. Klein Artikel 21, I, 2e lid. Sucessiewet — de achterdeur voor de goodwill ?

Arbitrale Rechtspraak, jrg. 1960 - n° 478 :

W. Nolen, Kosten van rechtskundige aard. — Rechtspraak.

Journal des Tribunaux, jrg. 1960 - n° 4293 :

E. Lousse, Comment il eût été possible d'enseigner l'histoire du droit. — P. Rouard, L'article 59 du Code de procédure civile modifié par la loi du 7 juillet 1951

Journal des Tribunaux d'Outre-Mer, jrg. 1960 - n° 121 :

A. Sohler, 1950-1960. — J. Dembour et J. Putzeys, Les structures du Congo.

Revue de Droit Intellectuel, jrg. 1960 - n° 7-8 :

Y. Saint-Gal, Examen de l'opportunité d'une marque européenne dans le cadre du Marché commun (1).

Recueil Dalloz, jrg. 1960 - n° 35 :

H. Sinay, La suspension du contrat de travail, à titre disciplinaire.

Oesterreichische Zeitschrift für öffentliches Recht, jrg. 1960 - n° 3-4 :

H. Kelsen, Adolf Merkl zu seinem siebzigsten Geburtstag am 23 März 1960 en Josef L. Kunz zu seinem siebzigsten Geburtstag am 7 April 1960. — W. Antonioli, Begriff und Grundlagen der Selbstverwaltung in Österreich. — F. Ermacora, Die Bedeutung und die Aufgabe der Wiener Schule für die Wissenschaft vom öffentlichen Recht der Gegenwart. — R. D. Hayton, The Nations and Antarctica. — J. H. Kaiser, Zur gegenwärtigen Differenzierung von Recht und Staat. Staatstheoretische Lehren der Integration. — H. Peters, Die Opposition in der parlamentarischen Demokratie. — H. P. Rill, Der Rang der allgemein anerkannten Regeln des Völkerrechtes in der österreichischen Rechtsordnung. — H. Schambeck, Der Begriff der « Natur der Sache ». — A. Verdross, Einige Hauptbestimmungen der Geschäftsordnung des Europäischen Gerichtshofes für Menschenrechte. — S. Verosta, Staat und Kirche bei Nikolaus Gogol. — G. Winkler, Der Verfassungsrang von Staatsverträgen, Eine Untersuchung des geltenden österreichischen Verfassungsrechtes.

Abonneert U op Rechtskundig Weekblad